

התקשרות

235297 / freidin levi, JEM

ו' שבט תש"ן

"בשבילי הוא תאריך בעל ערך מיוחד"

ממכתבו של הרבי לסופר אליעזר שטיינמן, על י' שבט

סיפורו של
ספר התורה
לקבלת פני
משיח
תמונה
מספרת

בלי לתייג
ובלי לסווג,
לקרב כל
יהודי בדרכי
נועם לחזור
בתשובה
שיעור
בלקוטי
שיחות

מסירותו
המוחלטת
ונהישותו של
יהודי אחד,
חוללו מהפך
רוחני בארצות
הברית כולה
מכתב מבואר

מדוע הקדיש
הרבי הריי"צ
את זמנו
היקר לכתיב
זיכרונות
באידיש?
התוועדות
עם הרבי

03

למה הרבי הרי"צ הקדיש מזמנו לכתיבת זיכרונות, על חשבון כתיבה ולימוד מאמרי חסידות? כדי להגיע גם ליהודים שאי אפשר להשפיע עליהם בעזרת מאמרים ודברי תורה, אלא דרך הסיפורים ההיסטוריים • **התוועדות עם הרבי**

04

משה רבינו נשלח להזהיר את פרעה על מכת הארבה המתקרבת. השאלות על המטרה של השליחות הזו מובילות אותנו למסר לחיים שלנו עצמנו: תמיד אפשר לתקן, אף פעם לא מאוחר לעלות על דרך המלך • **שיעור בלקוטי שיחות**

12

שני מכתבים של הרבי בנושא 'י' שבט. מכתב אחד לסופר אליעזר שטיינמן, שלצורך כתיבת סדרת ספרים על תולדות החסידות ערך תחקיר עומק על משנת החסידות ובעקבות זאת נוצר קשר קרוב בינו לבין הרבי. מכתב נוסף "לאנ"ש ולכל המתעסקים בהפצת היהדות, התורה ומצוותיה, בתוככי כל חובבי תורה ומצוה", ועוסק בשליחות החינוכית של הרבי הרי"צ שאותה יש להמשיך ולפתח • **מכתב מבואר**

20

הרבי הרי"צ התחיל לכתוב אותו בחשאי בעיצומה של מלחמת העולם השנייה והשוואה, וכעבור כמעט שלושים שנה הרבי הורה לסיים את כתיבתו, במעמד מיוחד בצהרי ערב שבת, לקראת "י' שבט הגדול" • **תמונה מספרת על ספר התורה לקבלת פני משיח**

מטבע הדברים, הגיליון השבוע מוקדש ל"יום הגדול והקדוש", 'י' שבט. יום ההילולא של הרבי הרי"צ, והיום בו זכינו להנהגתו של הרבי.

השיעור בלקוטי שיחות השבוע עוסק בהתראה שניתנה לפרעה לפני מכת הארבה. הרבי מעמיק בעניין ומראה לנו לאן הידרדר פרעה שהתריס נגד הקדוש ברוך הוא, וכעונש על כך נשללה ממנו אפשרות הבחירה החופשית. אך אחרי הכול, פרעה יכול היה בכוחותיו האחרונים לבחור לעשות את הטוב, ומכאן ההוראה עבורנו כפי שחינך ודרש הרבי הרי"צ: כל יהודי בכל מצב יכול לחזור בתשובה, וזו אחריותו לקרב כל אחד בדרכי נועם.

במדורי המכתבים וההתוועדות הבאנו מדבריו של הרבי על עבודת הקודש של הרבי הרי"צ והשליחות שעלינו להמשיך בה:

בהתוועדות הרבי מסביר מדוע הרבי הרי"צ הקדיש את זמנו היקר לכתיבת זיכרונות באידיש ואיזו השפעה עצומה הייתה לכך; ובמכתבים, הרבי מתמקד במסירות הנפש של הרבי הרי"צ בתקופתו בארצות הברית שחוללה מהפך רוחני ששינה לחלוטין את יהדות ארצות הברית, וגם בהתמסרות המוחלטת שלו לנושא החינוך היהודי.

למה הרבי הריי"צ הקדיש מזמנו לכתיבת זיכרונות, על השבון כתיבה ולימוד מאמרי חסידות? (התוועדות י' שבט תשכ"ו)

באותו זמן שבעל ההילולא [הרבי הריי"צ] התעסק בהדפסת מאמרי חסידות בעניינים הכי עמוקים ברזין דרזין דאורייתא [הסודות הכמוסים שבסודות התורה] - התעסק בעצמו גם בכתיבת "זיכרונות" [הכוונה ל"ספר הזיכרונות", בו מתאר הרבי הריי"צ את זיכרונותיו והסיפורים ששמע מסבתו ומדודו על ימי הבראשית של תנועת החסידות וקורות משפחתו].

באותה שעה היה זה דבר פלא בעיני כמה: מהו הצורך ליתן לפלוני ספר שיוכל לקרוא "זיכרונות"? הרי מוטב לשלוח לו מאמר חסידות, כך שבאותה מחצית השעה, במקום לקרוא את ה"זיכרונות" ילמד מאמר חסידות! ואם אינו מבין בלשון הקודש, ישלחו לו מאמר באידיש (וכבר היו אז מאמרים באידיש). ואם גם זה קשה עבורו, הרי לשם כך הדפיסו "פוקח עיוורים" [ספר הדרכה לבעל תשובה, שכתב אדמו"ר האמצעי], מאמרים קלים באידיש!

במה דברים אמורים? כאשר לא חושבים אודות יהודי הטובע בים של "עם הארצות" [בגרות ביהדות]. אבל כאשר אדם עומד על שפת הנהר ורואה יהודי שטובע, והלה אפילו אינו יודע שהוא טובע - כיצד יתכן שיעשה אז חשבונות?! לכל לראש עליו למשותו מן הנהר. אם אינו יכול למשותו על ידי מאמר חסידות, יעשה זאת על ידי מאמר בנגלה; ואם אינו יכול על ידי מאמר בנגלה, יעשה זאת על ידי פסוק חומש בז'רגון [בתרגום לאידיש מדוברת]; ואם גם זה לא עוזר, עליו למשותו על ידי סיפור מעשה שתוכנו לא ייתן לו מנוח עד שיעמידנו בקרן אורה.

כאשר בעל ההילולא ראה שישנם כאלו שלא יוכלו להשפיע עליהם על ידי מאמר חסידות, ולא על ידי מאמר בנגלה, ואפילו לא על ידי פירוש פסוק חומש בז'רגון - אזי התחיל בכתיבת ה"זיכרונות".

בעל ההילולא ראה שיכול להישאר יהודי אחד, שני יהודים, עשרה יהודים, מאה יהודים (שאחר כך יהיו מהם מאה משפחות), שלא יכניסו לביתם שום ענין שנכתב בז'רגון או אפילו בשפת המדינה [רוסית] אם תוכנו לא ימשוך אותם... כך שיש צורך להגיש להם את תוכן הדברים אודות הקדוש ברוך הוא ותורתו ומצוותיה בצורה כזו שהם יכניסו זאת לבתיהם.

ומטעם זה התעסק בעל ההילולא בכתיבת ה"זיכרונות", בנצלו את העובדה שנוצרה "תנועה" שכל אחד רוצה לדעת את קורות חייו של אבי-זקנו, או של אבי-זקנו של חברו. ובראותו שלא מספיק שייכתבו הדברים בלשון הקודש, שאז יהיה זה עבור חוג מצומצם בלבד - השתדל שייכתבו הדברים באידיש, ואחר כך תורגמו הדברים בשפות נוספות, כדי שיגיעו גם לאלו שמתיראים גם מלשון אידיש...

וזהו [בעניין זה רואים את] החידוש של [הרבי הריי"צ, עליו נאמר: "איזהו חכם? הרואה את הנולד" - חכם כפשוטו, ועל אחת כמה וכמה נשיא בדורו. "בראותו ילדיו מעשה ידיו בקרבנו", [שניתן לראות עד כמה עמוק חלחלה ההשפעה של אותם זיכרונות, כשרואים את] אלו שהתחנכו על ידי ה"מיטוואך-שעות"*, על ידי סיפורי הזיכרונות וכו', שמהם גדלו אלו שהם בבחינת "זרעו בחיים", שרואים עליהם שהם זרעו של יעקב אבינו אשר "יעקב לא מת".

* עם בואו לארצות הברית בשנת ת"ש, הקים הרבי הריי"צ את מוסד של"ה (שיעורי לימודי הדת), שמטרתו הייתה לתת שעות חינוך יהודי לילדים יהודים במערכת החינוך הציבורית בארצות הברית. עד אז אסור היה ללמד לימודים דתיים במערכת החינוך בארצות הברית, בהתאם למסורת האמריקאית של הפרדת הדת מהמדינה. אך באותה תקופה תוקן החוק והותר למוסדות החינוך הציבוריים להעניק שעה חופשית אחת בשבוע לתלמידים, בה יוכלו ללמוד את לימודי הדת שלהם. הפעילות של של"ה התמקדה בשעה הזו, אותה ניצלו להוראת יהדות בבתי הספר. מאחר שהייתה זו שעת הלימודים האחרונה ביום יבועי בשבוע, התוכנית קיבלה את השם "מיטוואך-שעה", בתרגום חופשי לעברית: "שעה רביעית".

למה לאיים?

בפרשות הקודמות בחומש שמות קראנו על השעבוד של בני ישראל תחת המצרים, שהולך ומחריף. ה' שומע את זעקתם ושולח את משה רבינו ובפיו בשורת הגאולה ממצרים, שמתחילה בסדרת המכות שפוגעות בכלכלה ובחברה של מצרים.

פרשת בוא ממשיכה את הסיפור. אחרי שבע מכות שהמצרים כבר חטפו, ה' שולח את משה להתרות בפרעה ובמצרים שאם לא ישחררו את בני ישראל, יקבלו את המכה השמינית - מכת ארבה. הנה כך נפתחת הפרשה:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: בֹּא אֶל פְּרַעֲה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹו וְאֵת לֵב עַבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתִּי אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ. וְלִמְעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי בְּנֶדְ וּבֶן בְּנֶדְ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֵת אֶתִּי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה'.

וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל פְּרַעֲה וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו:

כֹּה אָמַר ה' אֱ-לֹהֵי הָעִבְרִיִּים: עַד מָתַי מֵאֲנֶת לַעֲנַת מִפְּנֵי? שְׁלַח עַמִּי וַיַּעֲבֹדְנִי! כִּי אִם מֵאֵן אֶתֶּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי, הֲנִנִּי מִבְּיַד מִחַר אַרְבֶּה בְּגִבְלֶךָ.

משום מה נדמה שהפעם משהו כן קורה. יועציו ואנשיו של פרעה דוחקים בו להיכנע ולוותר. פרעה מתרכך, וקורא אליהם בחזרה את משה ואהרן ומסכים לכאורה לשחרור:

וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְּרַעֲה אֵלָיו: עַד מָתַי יְהִיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ? שְׁלַח אֶת הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲבֹדוּ אֶת ה' אֱ-לֹהֵיהֶם. הַמָּטָר תֵּרַע כִּי אֲבָרָה מִצְרַיִם?

וַיּוֹשֶׁב אֶת מֹשֶׁה וְאֵת אַהֲרֹן אֶל פְּרַעֲה, וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם: לָכוּ עַבְדוּ אֶת ה' אֱ-לֹהֵיכֶם.

בסוף זה מתפוצץ, משום שפרעה מסכים ליציאה מוגבלת עם סייגים ותנאים, ומשה מסרב. המכות ממשיכות לנחות על מצרים בזו אחר זו, עד לגאולה הפלאית.

אבל כבר כאן יש על מה להתעכב. משהו בפתיה של הפרשה מאד לא מובן. נקרא את השאלה בלשונו של הרבי:

הכיצד "אני הכבדתי את לבו" משמש טעם לצייוו "בא אל פרעה"?

לכאורה, טעם "בא אל פרעה" הוא על מנת להזהירו על מכת ארבה ולהשפיע עליו שיוציא את בני ישראל ממצרים. ואילו "אני הכבדתי את לבו" נראה דווקא, אדרבה, כטעם שלא ללכת לפרעה. שהרי מאחר ש"אני הכבדתי את לבו", שוב לא תועיל ההתראה!

שיעור בלקוטי שיחור

אפשר לתקן

משה רבינו נשלח להזהיר את פרעה על מכת הארבה המתקרבת. השאלות על המטרה של השליחות הזו מובילות אותנו למסר לחיים שלנו עצמנו: תמיד אפשר לתקן, אך פעם לא מאוחר לעלות על דרך המלך.

השיחה המלאה – בלקוטי שיחות חלק ו, שיחה ראשונה לפרשת בוא.

ומה חידש לו הקדוש ברוך הוא באמרו "כי אני הכבדתי [את ליבו ואת לב עבדין] למען שתי אותותי [אלה בקרבן]", בשעה שידע זאת כבר מקודם?

כשחוזרים אחורה ומסתכלים על שליחותו של משה רבינו מול פרעה, אפשר להבחין בנקודה מעניינת מאד. כבר בתחילת הדרך, ה' מגלה למשה את הסוף.

עוד בשלב הראשוני שבו ה' מצוות את משה ואהרן ללכת יחד לפרעה ולבצע מולו את האותות, עוד לפני עשר המכות, ה' אומר להם משפט מדהים: "וְאֲנִי אֶקְשֶׁה אֶת לֵב פְּרַעֲהַ וְהִרְבִּיתִי אֶת אֹתוֹתַי וְאֶת מוֹפְתֵי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם. וְלֹא יִשְׁמַע אֲלֵכֶם פְּרַעֲהַ". רש"י על הפסוק מביא את דברי חז"ל: "מֵאַחַר שֶׁהִרְשִׁיעַ וְהִתְרִים כִּנְגְדִי, וְגַלִּי לִפְנֵי שְׂאִין נַחַת רֹחַ בְּאֲמוֹת לְתֵת לֵב שְׁלֵם לְשׁוֹב, טוֹב שְׂתִקְשֶׁה לְבוֹ, לְמַעַן הִרְבּוֹת בּוֹ אוֹתוֹתַי, וְתִפְרְרוּ אֶתֶם אֶת גְּבוּרַתִּי".

וכן, לאורך כל הדרך, המטוטלת נעה הלך ושוב - בין האימים והלחץ על פרעה לשחרר את בני ישראל, לבין העקשנות שלו להמשיך לסרב ולא לוותר, כפי שידענו מראש שיקרה. למשה רבינו זה בוודאי היה ברור. בכל פעם מחדש הוא התייצב מול פרעה, ובתוכו ידע כבר איך זה ייגמר. הוא ידע שהאימים לא ירשימו את פרעה, ושהוא ימשיך להתבצר בעמדתו. פשוט, כי ה' מקשיח את ליבו ולא נותן לו להתגמש. משה רבינו ידע שיש מטרה אחרת, אולי נסתרת, במכות שהוא מביא על מצרים: להוכיח 'מי כאן בעל הבית', שהעולם וגם בני ישראל יכירו בריבונותו של הקדוש ברוך הוא ויבינו שהוא ריבונו של עולם.

אם כך, מה פתאום דווקא בקדימון לקראת מכת ארבה, ה' רואה צורך להסביר למשה רבינו מדוע הוא שוב שולח אותו לפרעה? אפשר לשאול את זה אחרת: אם ה' מסביר, כנראה שמשה התפלא וציפה להסבר. אבל מה נשתנתה המכה הזו מכל המכות, שדווקא כאן משה צריך הסבר לכך שהוא נשלח להזהיר את פרעה ולהתרות בו?

ומצד שני, אם בכל זאת, מאיזו סיבה שהיא, יש צורך בהסבר - מהו ההסבר כאן בעצם? הרי את זה שה' הוא זה שמקשה על פרעה להתגמש, ושהמכות נועדו לפחות לשכנע את פרעה ויותר להוכיח את עוצמתו ושליטתו של הקדוש ברוך הוא - את זה משה רבינו יודע כבר כמה חודשים קודם, עוד מתחילת השליחות שלו. מה ה' מסביר

ה' אומר למשה לגשת לפרעה, "כי אני הכבדתי את ליבו". התחביר כאן נראה שבור לכאורה. מה ה' אומר לו? לך תאיים על פרעה שאם לא ישחרר את עמי ממצרים, יקבל את מכת ארבה - מפני שאני שיחקתי לו בראש וגרמתי לו להמשיך להתעקש? הלא אם הקדוש ברוך הוא הכביד את ליבו של פרעה והקשיח אותו כך שלא יסכים לשחרר את בני ישראל למרות המכות, האיום לא יועיל, ואם כך מה הטעם שמשה יפנה אל פרעה בכלל?

מה מיוחד במכה הזו?

כדי להבין איך באמת צריך לקרוא את הפסוק ולתרוץ את הקושי, צריך להסתכל על תהליך המכות בפרספקטיבה רחבה יותר. ננסה לראות את סדרת המכות כתהליך אחד ארוך ומתמשך, ולהבין מה הייתה התכלית שלו מלכתחילה.

אלא שלמעשה, כשמסתכלים על המכות בצורה הזו, הקושי בפתיחה של הפרשה רק מתגבר. נקרא את הדברים בלשונו של הרבי:

כבר לפני המכה הראשונה, מכת דם, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: "ואני אקשה את לב פרעה". אם כך, משה כבר ידע לפני כן שכמה מכות, או כולן, לא ישפיעו על פרעה. ולמרות זאת, כאשר הקדוש ברוך הוא שלחו לפרעה להזהיר על המכות הקודמות[...], הוא לא היה צריך לנמק מדוע הוא שולח אותו לפרעה.

מדוע אפוא הוא היה צריך לתת טעם לשליחתו במכת ארבה?

ושאלה זו קשה יותר:

כאשר אמר הקדוש ברוך הוא למשה "ואני אקשה את לב פרעה", הוא הוסיף "והרביתי את אותותי". משה כבר ידע אפוא שהתכלית של הקשחת לב פרעה ושל המכות היא "למען הרבות בו אותותי".

ואם כן, מה היה קשה בעיניו כשנצטווה ללכת אל פרעה להזהיר על מכת ארבה?

לו שהוא לא ידע קודם?

מה הטעם בהתראה?

בכדי להגיע להסבר, נקדים הקדמה קצרה¹.

אמרנו שמראש היה צפוי שפרעה לא יקשיב ולמרות המכות והאיזמים יסרב להיכנע למרותו של הקדוש ברוך הוא. אך למעשה זה קרה בתהליך מורכב יותר, מדורג. בתחילה, ה' נתן לפרעה מרחב בחירה האם להישמע ולציית לו, או לסרב. ה' העניק לו צ'אנס די נדיב. היו לפרעה שש הזדמנויות לבחור נכון: בשלב האותות, וגם לפני ואחרי כל מכה מחמש המכות הראשונות.

בכל פעם כזו, לפני כל מכה משה רבינו בשליחותו של ה' מתרה בפרעה. הוא מזהיר אותו שעליו לשחרר את בני ישראל, ושאם לא יעשה כך יקבל מכה אנושה. ופעם אחר פעם פרעה מסרב לשמוע. בסירוב החוזר שלו לשמוע לקדוש ברוך הוא, פרעה במו ידיו גזר על עצמו את העונש הנורא מכל: שילת היכולת לבחור ולשנות את גורלו ואת גורל ארצו.

למעשה, ה' לא משאיר בידיים של פרעה את הברירה. מעכשיו הוא רק מרינטה, בובה על חוטים. עכשיו הוא כבר לא מסוגל לרצות ולעשות את הדבר הנכון. הרמב"ם מסביר ששילת אפשרות החזרה בתשובה היא עצמה העונש, במקרים מסוימים²: "אֶפְשָׁר שְׂיִחָטֵא הָאָדָם חָטֵא גְדוֹל או חָטֵאִים הַרְבֵּה, עַד שְׂיִתֵּן הַדִּין לְפָנָי דִּין הָאָמֵת, שְׂיִהֵא הַפְּרָעוֹן [- העונש] מִזֶּה הַחוּטָא עַל חָטֵאִים אֵלּוּ שְׂעָשֶׂה בְּרָצוֹנוֹ וּמִדַּעְתּוֹ, שְׂמוֹנְעִין מִמֶּנּוּ הַתְּשׁוּבָה וְאִין מְנִיחִין לוֹ רְשׁוּת לְשׁוּב מִרְשָׁעוֹ, כְּדִי שְׂיָמוּת וְיֵאבֵד בְּחָטֵאִים אֵלּוּ שְׂעָשֶׂה". החטא ועונשו.

הרבי³ מביא לכך דוגמה. נחשוב על צלף שמחזיק בידו רובה צלפים ומתכוון לירות למוות באדם חף מפשע. בידו הבחירה אם ללחוץ על ההדק או לא. אך אחרי שהוא לוחץ על ההדק והקליע נורה, הוא לעולם לא יוכל לתקן את חטאו. האירועים כבר לא בשליטתו, ושום חרטה ותשובה לא יועילו לו.

זה בדיוק מה שקרה לפרעה. מהמכה

החמישית, זה כבר יצא מרשותו. על המכה השישית הוא אפילו לא הוזהר. הוא רואה אל מול עיניו את מצרים נחרבת, אבל לא מסוגל לפתוח את השערים. בתחילה נתן ה' לפרעה דרך חזרה. אך לאחר חמש מכות, זו כבר הייתה 'לחיצה על ההדק'. זה כבר היה מאוחר מדי, ולא הייתה לו דרך חזרה.

זהו בדיוק העונש ההולם את התנהגותו וחסאיו של פרעה. פרעה התריס בחוצפה ובעזות מצח נגד ריבונותו של הקדוש ברוך הוא. הוא לא היה מוכן להכפיף את עצמו בכלום כלפי הקדוש ברוך הוא. לכן הוא נענש בשלילת יכולת הבחירה. בלשוננו של הרבי בשיחה⁴: "פרעה התריס בעזות מצח נגד הקדוש ברוך הוא באמרו 'מי ה' אשר אשמע בקולו?!'", היינו שאין הוא 'מתרגש' מהקדוש ברוך הוא ובדעתו לעשות ככל העולה על רוחו. וכנגד זאת הוכיחו לו מלמעלה שאינו ברשות עצמו כלל, ושכל אשר יעשה יהיה רק כפי רצונו של הקדוש ברוך הוא".

כעת נוכל להבין מה קרה במכת ארבה שלא קרה קודם. נקרא את הדברים בלשוננו של הרבי:

המכה היחידה שציווה הקדוש ברוך הוא את משה להתרות בפרעה עליה לאחר שנתקיים "ויחזק ה' את לב פרעה", הייתה מכת ארבה. ולכן במכה זו דווקא הוצרך הקדוש ברוך הוא לתת לו טעם.

כי בפשטות, להתראה זו בפני פרעה אין כל הבנה, בשעה שהקדוש ברוך הוא עצמו הכביד את לבו שלא יתפעל מההתראה.

[בדרך כלל, בהתראה באזני אדם שאם יעשה כך וכך ייענש בעונש מסוים, המטרה היא לגרום לו שלא יחטא בחטא זה, והעונש יימנע. ולפחות ניתנת בידו האפשרות להימנע מהעונש, על ידי קבלת האזהרה והימנעות מעשיית החטא.

ואילו בנידון דידן הכוונה הייתה שפרעה לא ישמע ואכן יקבל את העונש, "למען שתי אותותי אלה בקרבך". ויתירה מזו, מאחר ש"אני הכבדתי את לבך", הרי שכלל לא ניתנה ברירה בידו למנוע את העונש.]

ג. משא"כ בברד, נאמר (ט, יג) רק הציווי "שלח את עמי ויעבדוני", אבל לא "כי אם מאן גו" - התראה.

1. נציין רק כי הנושא הנדון כאן קשור לסוגייה מחשביתת עמוקה של בחירה חופשית ועונש, וכאן ניגע בדברים רק על קצה המזלג בלי להיכנס לעומקם.

2. פרק ו' מהלכות תשובה הלכה ג.

3. בשיחה זו, שוה"ג להערה 43. וראה שם ביאור העניין בפירוט ובאריכות.

ניתן לראות שנקודת המפנה הייתה אחרי מכת שחין. אז ה' קשר לפרעה את הידיים ושולל ממנו את הבחירה. זו הפעם הראשונה שבה התורה אומרת לנו שלא פרעה הוא זה שבחר לשמור את

כדי לתפוס את הדברים היטב, נסדר לפנינו את כל עשר המכות ונראה מתוך הפסוקים מה היה אופי ההתראה שקדמה למכה, ומה הייתה התגובה של פרעה אחריה.

אחרי	לפני	
וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	הִנֵּה אֲנִי מִכָּה בַמָּטָה אֲשֶׁר בְּיָדִי עַל הַמַּיִם אֲשֶׁר בַּיָּאֵר וְנִהְפְּכוּ לְדָם	דם
וַיֵּרָא פְּרַעֲהוּ כִּי הִיְתָה הַרְוּחָה וַהֲכִבֵּד אֶת לְבוֹ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם	אם מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח הַנֵּה אֲנִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלְךָ בְּצַפְרֵי־עַיִם	צפרדע
וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם		כינים
וַיַּכְבֵּד פְּרַעֲהוּ אֶת לְבוֹ גַם בַּפַּעַם הַזֹּאת וְלֹא שָׁלַח אֶת הָעַם	אם אֵינְךָ מְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הַנֵּנִי מְשַׁלֵּיחַ בָּךְ וּבַעֲבָדֶיךָ וּבַעֲמֻדָּה וּבְבָתְּיָךְ אֶת הָעָרֹב	ערוב
וַיַּכְבֵּד לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁלַח אֶת הָעַם	אם מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח וְעוֹדֶךָ מַחֲזִיק בָּם. הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה בַּסּוּסִים בַּחֲמֹרִים בַּגְּמִלִים בַּבָּקָר וּבַצֹּאן דָּבָר כָּבֵד מְאֹד	דבר
וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁמַע אֲלֵהֶם		שחין
וַיִּסְף לַחֲטָא וַיַּכְבֵּד לְבוֹ הוּא וְעַבְדָּיו. וַיַּחֲזֹק לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	הַנֵּנִי מְמַטִּיר כְּעַת מַחַר בְּרֹד כָּבֵד מְאֹד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כְּמֹהוּ בַּמִּצְרַיִם לְמִן הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד עֵתָה	ברד
וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁלַח אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל	אם מֵאֵן אַתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי הַנֵּנִי מִבֵּיא מַחַר אַרְבֶּה בְּגִבְלְךָ	ארבה
וַיַּחֲזֹק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם	הַתְּרֵאָה רֵאשׁוֹנָה אַחֲרֵי שְׁלִילַת הַבַּחֲרִיהַ	הושך
וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לֵימֹר וַיֹּאמְרוּ קוּמוּ צֵאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עִבְדוּ אֶת ה' כְּדַבְּרֵיכֶם		בכורות

התראה: איום מותנה. אם לא תשחרר, תקבל מכה

ה' שולל מפרעה את הבחירה

שחקתי", היינו שלפרעה אין כל יכולת להביע דעה בנוגע לעצמו.

לאחר ההתראה על מכת ארבה אמרו עבדי פרעה: "עד מתי יהיה זה לנו למוקש [שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלוקיהם]. הטרם תדע כי אבדה מצרים", וטענה זו נתקבלה בדעת פרעה, עד שקרא אליו שוב "את משה ואת אהרן" כדי לומר להם "לכו עבדו את ה' אלוקיכם".

הוא אכן התפעל ביותר מהטענה "הטרם תדע כי אבדה מצרים", עד כדי כך שעוד בטרם בוא המכה בפועל שלח במיוחד שלוחים למצוא את משה ואהרן כדי לומר להם "לכו עבדו את ה' אלוקיכם" - דבר שלא אירע באף אחת משאר המכות.

ואף על פי כן, הנה בשעת מעשה גופא לא היתה בידו יכולת להכניע עצמו בפני משה - אף שמצד הטענה "כי אבדה מצרים" (שהראה בעצמו כמה הושפע ממנה) היה צריך להיכנע.

אין זאת אלא לפי ש"אני הכבדתי את לבו", ופרעה גופא אינו נתון ברשות עצמו כלל.

התשובה למשה לא נמצאת במילים "כי אני הכבדתי את ליבו". התשובה נמצאת בהמשך. בעצם, כך צריך לקרוא את הפסוקים: "בא אָל פְּרַעֲה. כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבוֹ וְאֶת לֵב עֲבָדָיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְּתִי אֵלָהּ בְּקִרְבּוֹ. [ולכן, כחלק מהעונש של שלילת יכולת הבחירה אני שולח אותך להתרות בפרעה] ולמען תספר גִּאֲזָנִי בְּגִבּוֹ וְגִבּוֹ אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלִיתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְתִּי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בָּם וַיִּדְעָתֶם כִּי אֲנִי ה'".

כשקוראים כך את הפסוקים, אפשר לראות איך העונש הולך ומחמיר ודרגת הבחירה של פרעה מצטמצמת. בחמש המכות הראשונות, הבחירה כולה שלו. אחרי מכת שחין, ה' לוקח ממנו את יכולת הבחירה. זה מומחש היטב במכה השביעית, שלפניה לא מאיימים על פרעה אלא רק מודיעים לו. ובמכה השמינית, מכת ארבה, זה כבר הופך לחלק מהעניין עצמו: ה' מראה לפרעה עצמו, למצרים ולכולם, שפרעה חסר אונים והשליטה איננה בידו.

זה קורה כבר בשלב ההתראה שלפני המכה. פרעה יודע שזה לא איום סרק. הוא משתכנע

השערים נעולים, אלא 'ויחזק ה' את לב פרעה". על פניו, מכאן והלאה באמת כבר אין שום טעם להתרות בפרעה, לאיים עליו וללחוץ אותו. משום שזה כבר לא הוא, זה לא בידו. ואכן, במכה הבאה אפשר לראות שלא הייתה התראה. זו הייתה רק הודעה: "עוֹדֶךָ מִסְתַּלֵּל בְּעַמִּי לְבַלְתִּי שְׁלָחֶם, הַנְּנִי מִמְּטִיר קֶעֶת מֶחַר בְּרֶד כְּבֹד מֵאֵד אֲשֶׁר לֹא הָיָה כְּמֹהוּ בְּמִצְרַיִם לְמַן הַיּוֹם הַזֶּה וְעַד עֵתָה". פרעה הוא לא פונקציה בכלל. לא מבקשים ממנו לחזור בו, המכה היא לא איום. הוא רק מתבשר שהוא עומד לקבל אותה.

ואז מגיעה המכה השמינית, מכת ארבה. וכאן קורה משהו מוזר. ה' שוב שולח את משה רבינו לפרעה, אבל לא בכדי להודיע אלא כדי להתריע ולאיים. יש כאן התניה מפורשת: "אם מָאָן אָתָּה לְשַׁלַּח אֶת עַמִּי, [אז] הַנְּנִי מִבִּיא מֶחַר אֲרֵבָה בְּגִבְלֶךָ".

ואת זה משה רבינו לא מבין. אחרי ששללו מפרעה את האפשרות לבחור באפשרות אחרת, ומאלצים אותו להמשיך לחטוא - מה פשר ההתראה? מה היא נועדה להשיג?

התעללתי במצרים

ומה ה' מסביר למשה? מדוע לגשת לפרעה ולהזהיר אותו? - "כי אני הכבדתי את ליבו ואת לב עבדיו למען שתי אותותי אלה בקרבן ולמען תספר באוזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בהם".

מהו ההסבר כאן? נקרא את הדברים בלשון של הרבי:

ועל כך נתן הקדוש ברוך הוא את הטעם "כי אני הכבדתי [את ליבו ואת לב עבדיו] למען שתי [אותותי אלה בקרבן] ולמען תספר [באוזני בנך וכן בנך] את אשר התעללתי במצרים".

"התעללתי" משמעו (כמו שפירש רש"י) "שחקתי", היינו שהקדוש ברוך הוא שם את מצרים ללעג ושחוק. מצד אחד הכביד את לבם ונטל מהם (כביכול) את הבחירה, וביחד עם זה הוא מתרה בהם ומזהירם שאם לא ישמעו בקולו ייענשו על ידו.

[ולכן] גרם הקדוש ברוך הוא לכך שכבר בהתראה יהיה ניכר אשר "התעללתי -

בבסיס המושג של שכר ועונש, יש הנחה אחת: על כל פעולה שאדם בוחר לעשות, יש תגמול. אם פרעה לא יכול היה לעשות שום דבר אחרת, מפני שה' שלל ממנו את עצם היכולת לבחור, להחליט ולעשות אחרת - איך אפשר להעניש אותו על כך?

נקרא את ההסבר בלשונו של הרבי:

רבינו הזקן מבאר באגרת התשובה⁴, שאפילו מי שנאמר עליו "אין מספיקין בידו לעשות תשובה", הנה "אם דחק ונתחזק ונתגבר על יצרו ועשה תשובה - מקבלין תשובתו".

לפי ש"אין מספיקין" היינו רק שמלמעלה אין מסייעים בידו, ויתר על כן, מציבים לפניו קשיים מסוימים בעשיית התשובה, עד שלא יוכל לשוב אלא אם "דחק". אבל אין הוא מוכרח חס ושלום שלא לעשות תשובה, ואף בידו קיימת יכולת הבחירה להתגבר על כל המניעות ולעשות תשובה!

וכן הוא גם בנוגע לפרעה. אפילו לאחר ש"ויחזק ה' את לב פרעה" [...], עדיין הייתה בידו יכולת בחירה להתגבר ולעשות תשובה!

במשנה⁴ נאמר: "האומר: 'אֶחָטָא וְאָשׁוּב, אֶחָטָא וְאָשׁוּב', אֵין מִסְפִּיקִים בְּיָדוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה". כלומר, אדם שמזלזל במצוות וחוטא באדישות, בגלל הידיעה שתמיד תהיה לו האפשרות לחזור בתשובה - מהשמים חוסמים בפניו את הדרך חזרה.

בספר התניא, מצטט אדמו"ר הזקן את המשנה, אך מוסיף הסתייגות: "אָבַל אִם דָּחַק, וְנִתְחַזַּק, וְנִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְעָשָׂה תְּשׁוּבָה - מְקַבְּלִין

4. יומא, פ"ח מ"ט.

שבסירוב שלו לשחרר את בני ישראל הוא ממיט על ארצו אסון. "אבדה מצרים". הוא מבין היטב שזה סופה של החקלאות המצרית, מקור החיים והכלכלה של האימפריה. פרעה אפילו מתחיל לעשות צעדים מיוזמתו כדי להסכים למתווה של שחרור. הוא קורא אליו את משה ואהרן ואומר את המילים שלא ייאמנו: "לכו עבדו את ה' אלוקים". אבל משום מה הוא לא מצליח להתגבר על מחסום רגשי או פסיכולוגי שלא מאפשר לו לחתום ולציית לה'. בסופו של דין ודברים קצר הוא מתהפך, ומגרש את משה ואהרן מעל פניו.

זה מה שה' אומר למשה רבינו. אני שולח אותך כדי 'להתעלל' במצרים, כלומר: לעשות מהם צחוק. להלעיג ולהגחיק את פרעה ולהציג אותו כדחליל שכבר לא מסוגל לקבל את ההחלטות שהוא עצמו יודע שהן הנכונות עבורו ועבור עמו וארצו. היה כאן איום אמיתי, שמציע לפרעה גם דרך למנוע את האסון - אם רק ישחרר את בני ישראל. פרעה באמת קולט את האיום: אם לא תשחרר, הכלכלה תושמד. הוא גם משתכנע ורוצה למנוע את העונש הנורא. אבל מישהו לקח לו את יכולת הבחירה. אפילו כשהקרחון מתקרב אליו במהירות, הוא לא יכול לסובב את הספינה ולהימלט מהאסון.

אפשר לעשות תשובה

אחרי כל ההסברים, נשאלת שאלה פשוטה:

אמנם "אני הכבדתי" הוא עונש שהגיע לו על אשר "הרשיע והתריס כנגדי" לפני כן בבחירתו. אך כיוון שלאחר מכן הוא בכל זאת היה אנוס, כיצד ייתכן להענישו על כך שעתה "מאן אתה [לשלח את עמי]", מעשה שלא הייתה לו בו בחירה?

ד. בנוגע להעונש יש לתרץ [וכן מוכרח לומר ע"פ שיטת הרמב"ם בהל' תשובה שם - בכדי שלא יקשה עליו מדילי' (שם פ"ה ה"ד) "אילו הא-ל היה גזור על האדם כו' באיזה דין ואיזה משפט נפרע כו"'], שהוא ע"ד הדין (ב"מ מב, א. רמב"ם הל' נזקי ממון פ"ב ה"ט). הל' שכירות פ"א ה"ד) שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

[וגם להמ"ד (ב"מ שם. שו"ט) שתחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור, לא יוקשה עליו ממה שנפרע מפרעה (וכן סיחון וכנענים וכו' המנויים ברמב"ם הל' תשובה פ"ו שם) - כי י"ל, דשאני בנדר"ד, דמכיון שמה שנאנס אח"כ זה עצמו בא מחמת פשיעותו שבתחלה, א"א לו לפטור את עצמו בטענת אונס].

אבל עדיין אינו מובן: הרי הקושיא שב"מב"ם (פ"ה שם) - על הס"ד "אילו

הא-ל ה' גזור על האדם כו" הוא [לא רק "באיזה דין כו' נפרע", כ"א גם (ואדרבה, זהו תחלת הקושיא)] "היאך ה' מצוה לנו כו' עשה כך". והרי הביאור שבפ"ו שם "כדי להודיע כו" מתרץ רק "למה ה' שולח לו כו", אבל אינו מתרץ עדיין: איך צוה לפרעה "שלח עמי ועבדוני"? ה. פ"א. ובח"א - פכ"ה (לא, ב).

ו. וע"ד אחר דשמע חוץ מאחר ובכ"ז הו"ל לידחוק (תגינה טו, א. חדא"ג מהרש"א שם ד"ה יצתה בת קול. וראה גם ר"ח שם). וגם ע"ד הפשט מצנינו זה - ראה פרש"י ס"פ בראשית ו, ו (ד"א כו). תשא לב, יב. ועוד.

ז. ומקרא מפורש הוא (שגם בן חמש למקרא ילמדו): וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו.

בתגובה, סיפר לו 'אחר' סיפור: פעם רכבתי על סוס מעל חורבות קודש הקדשים, ביום הכיפורים שחל להיות בשבת. לפתע שמעתי בת קול שבקעה ממקום קודש הקדשים והכריזה: "שובו בָּנִים שׁוֹבְבִים, חוץ מאַחַר, שְׂיָדַע כּוֹחַ וּמָרָד". הקדוש ברוך הוא שלח לי מסר: הוא קורא לכל יהודי בכל מצב לשוב בתשובה, חוץ ממני. לי אין דרך חזרה.

אך גם אחר כך לא חדל רבי מאיר לבקש מרבו שישוב בתשובה. רבי מאיר ידע שאסור היה לו להתיימש מחיפוש דרך התשובה, אפילו אחרי הדברים המפורשים ששמע מהשמיים.

ברגעי חייו האחרונים של 'אחר', בא לבקרו רבי מאיר והפציר בו לשוב בתשובה. שאל 'אחר': "האם יקבלו תשובה של חוטא כמוני?", ורבי מאיר השיב בחיוב.

אלישע בן אבויה התחיל לבכות, וכך החזיר את נשמתו ליוצרה. שמח רבי מאיר ואמר: "דומה שמתוך תשובה נסתלק רבי".

אין דבר העומד בפני התשובה

ההוראה מכך מובנת בפשטות רבה:

ומה אם פרעה, שבהיותו בן אומות העולם קיבל את חיותו משלש קליפות הטמאות⁴, היה ביכולתו לעשות תשובה אפילו לאחר ש"הכבדתי את לבו",

בן ישראל, שחיותו באה מצד הקדושה, מהנפש האלקית אשר "גם בשעת החטא היתה באמנה אתו יתברך"⁵ [...] - על אחת כמה וכמה שלעולם יש בידו יכולת הבחירה לגלות את "לבו", אשר לאמתו של דבר "ער" הוא תמיד (היינו שאין הוא צריך אפילו "לעורר" את לבו, אלא רק להסיר את הדברים המכסים ומסתירים אותו), ולעשות תשובה, שהרי "אין לך דבר העומד בפני התשובה".

פרעה היה באמת רשע, חוטא. גם מבחינה

תְּשׁוּבָתוֹ". יש כאן חידוש עקרוני: באופן מוחלט, לעולם אין מצב כזה שהתשובה היא בלתי אפשרית. לפעמים זה קשה, לפעמים זה קשה עוד הרבה יותר מפני שאפילו מלמעלה מציבים מכשולים וקשיים בדרך חזרה. אבל מי שבכל זאת יתאמץ ויתעלה מעל כל האתגרים, יקבלו בשמים את התשובה שלו. הוא יכול להשתפר ולחזור לדרך הישר, וגם לתקן את מעשיו בעבר.

בניגוד למה שלמדנו עד עכשיו, אנחנו מגלים כעת תובנה מדהימה. גם אחרי שה' הקשה את ליבו של פרעה ונטרל את מנגנון הבחירה שלו, היה ערך לאזהרה שהוא קיבל. כי ה' אמנם הקשה בפניו את הדרך לבחור בבחירה הנכונה, אבל עדיין הייתה לו יכולת, קטנה אולי אבל משמעותית, לבחור בטוב ולשלח את עם ישראל ממצרים. למעשה הוא לא בחר בהחלטה הנכונה, ולכן נענש סופית. אבל המסר נותר: אפילו לפרעה הרשע היה עדיין סיכוי לחזור בתשובה.

כך מספרת הגמרא⁵:

אֶלִישֶׁע בֶּן אֲבִיזָה הָיָה אֶחָד מִגְדוּלֵי הַתְּנָאִים, שְׁחֵי אַחֲרֵי חוּרְבַן בֵּית שְׁנֵי. בִּשְׁלֵב מְאוּחָר שֶׁל חֵייו, בַּעֲקֻבּוֹת חוּוִיָּה מִיִּסְטִית שְׁחוּוָה, כִּפְר בַּתּוֹרָה כּוֹלָה וְהַתְּחַבֵּר לְרוֹמָאִים. מֵאֵז, כִּינּוֹ אוֹתוֹ חֲכָמִים בְּשֵׁם "אַחֲרֵי", כִּינּוֹי שֶׁמִּבְּטָא אֶת הַהֲתַנְכְּרוֹת וְהַזְרוֹת שְׁלוֹ.

למרות ההתרחשויות, תלמידו המובהק, רבי מאיר, המשיך ללמוד ממנו ולהתפלפל עימו בדברי תורה.

בשבת אחת הלכו 'אחר' ורבי מאיר בדרך, כש'אחר' רכוב על סוס ואילו רבי מאיר הולך רגלית, שכן אסור לרכוב על סוס ביום השבת.

הלכו ודיברו דברי תורה, כשלתע פונה 'אחר' לרבי מאיר ואומר לו: "חזור בך, עד כאן תחום שבת". על פי ההלכה, אסור ללכת מחוץ לעיר מעבר לתחום מסוים. 'אחר' מזהיר את תלמידו לא לעבור על איסור שבת ומזכיר לו לחזור חזרה.

פנה רבי מאיר לרכבו ואמר לו: "אף אתה חזור בך!", כשכוונתו כפולה - חזור גם אתה לעיר, וחזור לדרך היהדות!

ח. תניא ספ"א. ספ"ו.
ט. תניא ספכ"ד.

5. מסכת חגיגה, דף טו, עמוד א.

יהודי פלוני [...] אלא להתרות בו" בכל אופן שיעשה תשובה. וזאת בדרכי נועם דווקא, על ידי זה שהמתרה יבאר בפניו אשר בכח התשובה יחסוך מעצמו את כל הייסורים רחמנא ליצלן.

והרי "ברית כרותה לעבודה ותעמולה שאינן חוזרות ריקם"⁶, שההתראה בדרכי נועם, במוקדם או במאוחר, משפיעה על כל אחד, שתוסר ממנו כבודות הלב והוא אכן עומד לצאת מן הגלות.

מעשה בגזול ברווז שהצטרף בטעות למשפחת תרנגולים, וחשב שהוא אפרוח כמוהם. מדי יום היו יוצאים האפרוחים עם אמא תרנגולת ללקט מזון. כשהיו מתקרבים לשפת הנהר, הייתה חוזרת ומשננת באוזניהם: המים מסוכנים. אנחנו לא יודעים לשחות, ואם ניפול - נטבע. גם הברווז חשש כמו כולם מהמים הזורמים.

פעם אחת נשבה רוח חזקה ודרדרה כמה מהאפרוחים לנהר. האפרוחים הקטנים טבעו למוות. אך מיודענו הברווז התחיל לשייט במים בקלות ובנחת. פתאום הוא גילה שמאז ומעולם הוא יודע לשחות והנהר איננו איום עבורו בכלל.

גם פרעה יכול היה לעשות תשובה. אבל זה דומה יותר לאפרוח שיתאמן שוב ושוב עד שימצא דרך לצלוח את הנהר. אך אצלנו זה אחרת. החסידות אומרת לנו: "אינך תרנגול, אתה ברווז". אתה לא צריך להתאמץ ולהפוך למישהו אחר כדי לשחות בנהר, יש לך את זה מלידה. תמיד היית מסוגל.

רוחנית, הנפש שלו הייתה שייכת לכוחות הטומאה. ובכל זאת, אם הוא היה "דוחק ומתחזק ומתגבר על יצרו", הייתה לו דרך לתקן ולשוב בתשובה, אפילו בנקודת האל-חזור שאליה הוא הגיע בעקבות חטאיו.

ואם כך, נחשוב מה זה מלמד אותנו על עצמנו. שלא כמו פרעה, יהודי שרוצה לחזור בתשובה לא צריך להפוך להיות מישהו אחר. כל יהודי הוא טוב, קדוש, בעל נשמה אלוקית שגם במצבים הרוחניים הירודים ביותר החיים שלה הם משיכה אל ה' ושאיפה לעשות את רצונו. זה מה שהחסידות מלמדת אותנו: הנפש האלוקית לעולם, בכל מצב, נשארת דבוקה ונאמנה לה' יתברך, גם אם ברמת המעשים וההתנהגויות, ואפילו המחשבות והרגשות, אנחנו רואים סיפור הפוך, של יהודי שנטש הכול והתנתק מיהדותו.

אצל יהודי המשימה קלה הרבה יותר מזו של פרעה. יהודי שעזב את דרך התורה והמצוות, וגם יהודי שומר מצוות שחטא ונפל פה ושם, צריך רק לחשוף את מי שהוא באמת. להתנער מאבק רוחני שדבק בו, ולהבין שהוא שייך באמת למקום אחר. שהוא יהודי ותמיד היה ויהיה כזה. זוהי תשובה במובן הכי פשוט ועם זאת הכי עמוק של המילה: לשוב הביתה, לשוב לעצמך.

כשמבינים כך את מהותה של התשובה, מבינים שלא יכול להיות מצב כזה שבו אין דרך חזרה. זה משנה את ההסתכלות שלנו גם פנימה על עבודת ה' שלנו, וגם החוצה - את המבט על כל יהודי באשר הוא יהודי:

והתנהגות זו דרש בעל ההילולא [-] הרבי הקודם⁷] מחסידי ומהמקושרים אליו ואפילו רק מההולכים בעקבותיו, שלא לערוך שום חשבונות באיזה סוג נכלל

6. יום ההילולא שלו חל ב' בשבט, בסמיכות לשובע פרשת בא.

והערות" ע' לו) וש"נ.
יב. היום יום ס"ע לא. וראה גם שם ע' מג ובכ"מ.

י. ירושלמי פאה פ"א ה"א (בפני בעלי תשובה). מהנ"ע ב"ח ס"פ בראשית.
רמב"ם הל' תשובה ספ"ג. תניא פכ"ה. אגה"ת רפ"ד.
יא. וכמובאר בארוכה תניא פרק לב. ועייג"כ הגהות הצ"צ (נדפסו ב"קיצורים

"בשבילי הוא תאריך בעל ערך מיוחד"

(מכתב ז אדר תשכ"ו)

בינתיים בא ופנה יום מיומיים [הגיע יום מיוחד], שבשבילי הוא תאריך בעל ערך מיוחד, ותקותי שכן הוא גם בשביל כבודו. כוונתי לעשירי בשבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע [הרבי הרי"צ, חמיו של הרבי וקודמו].

וכטבע בני אדם, ימי זכרון מעוררים מחשבות מעניינות דיומא [על הנושא והאדם שנפטר באותו יום], ואף אני מתייחד בעולם המחשבה עם בעל ההילולא [הרבי הרי"צ] ופעולותיו, ובפרט בנקודת תקות חוט השני העובר [בדבר העיקרי והמתמשך שאפיין אותן] כל ימי חייו.

...והמתבונן בחייו ופעולותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעלמא דין [בעולם הזה] רואה שהקו האופייני שבהם הוא ענין המסירת נפש, העובר כחוט השני מטל ילדותו, ממאסר ראשון שלו כמו שתיאר בזכרונותיו [שבתור ילד הגן על יהודי חסר אונים שקצין משטרה נטפל אליו והתעלל בו ובעקבות זאת עצרו אותו] עד למאסרו האחרון אצל הבולשביקים [בשנת תרפ"ז, בעקבות פעילותו המחתרתית והפעלת הרשת החשאית לסיפוק צרכי דת יהודיים והנחלת חינוך יהודי בברית המועצות], ועד לתקופתו האחרונה בחיים חיותו בעלמא דין [בעולם הזה], אלו הן עשר השנים שבהן חי בארצות הברית.

ואפילו תקופת החיים הזו בארצות הברית הייתה כרוכה במסירות נפש. שאף על פי שבחצינויות נדמה היה שכאשר הגיע לארצות הברית בא אל המנוחה והשלוה לאחר הרפתקאותיו וכולי בהיותו באירופה, אבל אלו שזכו להיות בקרבתו וסביבתו ראו את יסוריו הנפשיים שסבל דוקא בארץ זו החפשית מרדיפות מצד הממשלה וכו', בְּשָׁגָם [וזאת משום] היא ארץ האוכלת יושביה בארציותה וחומריותה, והכוונה היא לכך אשר העבודה דהגברת הצורה על החומר והרוחניות על הגשמיות היא כאן עבודה קשה ביותר, אפילו בנוגע לסוג אנשים שנחשבים כבר לבעלי צורה ורוח לפי מושגי ארצות הברית הדתית. לכן, אדרבה, המסירות נפש שלו כאן היתה בעומק יותר מאשר בתקופה שבה הוא נרדף מצד השלטונות וחייו היו נתונים בסכנה כפשוטו, ולעתים תכופות המציאות הקשה מבחינה רוחנית בארצות הברית נגעה לו עד דכדוכי הנפש ממש.

ברם [אולם], מפעילותו של הרבי הרי"צ בתקופתו בארצות הברית רואים אנו כוחה של מסירות נפש של יהודי אחד, שיכולה היתה לחולל שינוי ניכר בכל המדינה, ואחרי שנים אחדות המצב הרוחני בארצות הברית השתנה לחלוטין עד שכבר לא היו פניה כתמול שלשום, באופן שאפילו כאלו שלכאורה לא היה להם כל שייכות לחסידות הכירו בערכה, ובלשון החסידים: "עס האט זיך בא זיי אפגעלייגט" [העניין התקבל אצלם היטב], ותמורת [במקום] החומריות שהשתלטה בכל

לפנינו שני מכתבים של הרבי בנושא יום ההילולא 'שבת. המכתב הראשון נשלח לסופר אליעזר שטיינמן, שלצורך כתיבת סדרת ספרים על תולדות החסידות ערך תחקיר עומק על משנת החסידות ובעקבות זאת נוצר קשר קרוב בינו לבין הרבי.

המכתב השני ממוען "לאב"ש ולכל המתעסקים בהפצת היהדות, התורה ומצוותיה, בתוככי כל חובבי תורה ומצוה", ועוסק בשליחות החינוכית של הרבי הרי"צ שאותה יש להמשיך ולפתח.

הביאור מופיע בגופן כזה. מילים שעוזרות לשטף הקריאה הכנסנו ללא סוגריים, מילים שמבארות מושגים או מילים - מופיעות בתוך סוגריים.

מערכות החיים במדינה זו בעת בואו של הרבי הרי"צ אליה, הובא זיכרון ובירור רב ממדים, ורבים מהמושפעים נעשו משפיעים, ובלשון ההלכה: "טופח על מנת להטפוח" [לח מספיק כדי ללחלח], שפירותיהם ופירי פירותיהם [התוצאות של אותם משפיעים ושל השינוי הגדול שחולל הרבי הרי"צ בארצות הברית] ניכרים עד היום הזה והלאה.

*

(אגרות קודש כרך כז, אגרת י'שכט)

בכל ענין של זיכרון על פי תורתנו, שהיא תורת חיים ותורת אמת, תכלית הכוונה בזה היא להתעורר בתוכן הענין הנזכר [שאותו זוכרים] ובפנימיותו, על מנת שיעלה ויבוא ויגיע [שיעשה שינוי] במחשבה דיבור ומעשה, והמעשה הוא העיקר. כן הוא, כמובן וגם פשוט, בנוגע ליום הזיכרון של הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר [הרבי הרי"צ], אשר צריך הוא להביא להתבוננות בפעולותיו בחיים חיותו בעלמא דין [בעולם הזה] ולהסיק מסקנות, כל אחד ואחת, בהנוגע למחשבה דיבור ומעשה שלו ושלה.

ובאתי בזה להעיר ולהאיר בענין עקרי ונקודה תיכונית [פנימית ומרכזית], אחת מני רבות, מבין פעולותיו של בעל ההילולא [הרבי הרי"צ], בהן עבד כל ימי חייו ועד למסירת נפש ממש - הוא ענין החינוך על טהרת הקודש של בני ובנות ישראל בכל מקום שהם.

אשר בשטח זה במיוחד עבד ללא ליאות בעצמו וציוה על כל אלה הנשמעים לקולו, ואף פנה בבקשה נפשית לכל מי שתגיע אליו קריאתו להתעסק - במרץ המתאים - בעניני חינוך על טהרת הקודש בכלל, ובפרט לחנך את בניהם ואת בנותיהם וכן לחנך את עצמם בחינוך זה, חינוך אשר מיוסד על התורה והמצות המגדיר וקובע הנהגת יום-יום וחיי יום-יום.

והוא עצמו היה "נאה דורש ונאה מקיים" [מתנהג בהתאם לדרישות שהציב לאחרים], השתדל בכל עוז ביסוד מוסדות חינוך על טהרת הקודש בכל מקום שידו הגיעה, הן מוסדות חינוך לבנים והן מוסדות חינוך לבנות, כידוע ומפורסם.

ושליחותיה קא עבדינא [אני מבצע את שליחותו של חמי הרבי], לעורר עוד הפעם את כל אחד ואחת שלמדו תורתו והלכו בדרך אשר הורנו, אשר בודאי גם עתה עושים כן, ואת כל אלה הרוצים להסתפח אל נחלתו [להצטרף אליו], וכל חובבי תורה ומצוה - לעשות בכיוון האמור ולעסוק בחינוך על טהרת הקודש ובמרץ הדרוש, בהתמסרות נפשית וגופנית ועל אחת כמה וכמה בממון [בתרומה כספית], הן בביסוס מוסדות החינוך על טהרת הקודש הקיימים והן ביסוד מוסדות-אלו חדשים בכל מקום שאפשר, וכדרשת חכמינו ז"ל על כגון זה [פעולות כאלה], שעל כך קראו את הפסוק: "ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר". ועל כולנה [הפעולה החשובה מכולן], לחנך את כל בניהם שיחיו ואת כל בנותיהם תחינה במוסדות חינוך על טהרת הקודש.

והנה אמרו חז"ל: "זריזין מקדימין למצות", ועל אחת כמה וכמה אשר מוכרחת הזריזות בעניני חינוך, ובפרט בתקופתנו זו שבה רבים האורבים ומתנכלים לדור הצעיר לצודו ולמשכו ולקולטו במוסדות חינוך הפכי מחינוך הכשר וכו', ודי למבין. אשר לכן יפה שעה אחת (רגע אחד) קודם בכל הנ"ל.

ובודאי אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר מעורר רחמים רבים על כל העושים והמעשים [מי שגורמים לאחרים לעשות] בענינים האמורים למעלה, שיקבלו בכל המצטרך להם ולבני ביתם שיחיו, ובנקודה הפנימית - לראות רוב נחת אמיתי מצאצאיהם שיחיו, מתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מנהגי יום ההילולא שיש לקיים החל מהלילה ועד מחר בערב:

• ללמוד פרקי משניות שמתחילים באותיות שמו של אדמו"ר הרי"צ. כדי להקל על הציבור, מוצעים כאן פרקים קלים יחסית לפי הסדר: פרק ח במסכת יומא (י), פרק ב במסכת דמאי (ו), פרק ב במסכת תענית (ס), פרק ב במסכת חלה (פ), פרק א במסכת ביכורים / לחזור על הפרק הראשון (י), פרק ט במסכת פרה (צ), פרק כב במסכת שבת (ח), ופרק ח במסכת נדרים (ק).

• נפוץ המנהג ללמוד פרק אחד מעשרים הפרקים מהמשך המאמרים "באתי לגני" תש"י, לפי הסדר שנה אחר שנה, ואת המאמרים שאמר הרבי על פרק זה. בשנה זו, לומדים את פרק י"ג מההמשך, ואת מאמרי "באתי לגני" תשכ"ג ותשמ"ג.

• לערוך התוועדות, ונכון לפתוח את ההתוועדות בדבר תורה של אדמו"ר הרי"צ.

• לקבוע שעה להסביר לבני המשפחה על אדמו"ר הרי"צ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו. וכן יש לשתף את הנשים והילדים בהנהגות יום ההילולא.

• לבקר בבתי כנסת ובתי מדרש ולחזור פתגם או רעיון מתורתו של אדמו"ר הרי"צ, להסביר על אהבת ישראל שרחש לכולם, ולהסביר גם על תקנתו על אמירת שיעור התהלים היומי, לימוד שיעור החומש היומי עם פירוש רש"י, ובמקומות המתאימים לכך גם על שיעור התניא היומי.

• לבקר בהתכנסויות נוער ולהסביר להם, בלשונו של הרבי, "איך שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואת אשר תבע מהם והתקווה והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות, שהם מסגולת הנוער".

יום רביעי

י' בשבט

• לפני תפילת שחרית ילמד כל אחד לעצמו פרק תניא, המנהג הנפוץ הוא ללמוד את סימן כז באגרת הקודש (ללא חלק הביאור על האגרת). וכן תורם כל אחד לעניינים ששייכים לרבי, עבורו ועבור כל אחד מבני המשפחה.

• יום ההילולא הוא זמן מסוגל לבקש ולפעול,

שבת קודש פרשת בא

י' בשבט

• ביום רביעי בשבוע הבא עלינו לטובה חל י' שבט, יום ההילולא של אדמו"ר הרי"צ. על כן בשבת יש להשתדל לעלות לתורה.

• אם אין מספיק עליות, יעשו כמה מניינים לקריאה בתורה, ובכל קריאה לא יוסיפו על מספר העליות הרגיל (שבעה עולים ומפטיר). אפשר לעשות את הקריאות גם לפני תפילת שחרית.

• בכל קריאה צריך שיהיו נוכחים לפחות שישה אנשים שעדיין לא שמעו את קריאת התורה ומתכוונים לצאת ידי חובה. ומי שמאזין לקריאת התורה במקום אחד כדי להשלים מניין וכדומה, ומתכוון להיות אחד מששת השומעים בקריאה אחרת, יכוון לא לצאת ידי חובה בקריאה זו.

• את המילה "קומו" (בפרק יב, פסוק לא) קרא אדמו"ר הרי"צ בטעם יתיב "קומו".

• העולה למפטיר יהיה הגדול שבחבורה בהסכמת רוב המניין או שייבחר בהגרלה.

• אחרי התפילה עורכים קידוש והתוועדות.

יום שלישי

ט' בשבט

• לפנות ערב מיד עם השקיעה מדליקים בכל בית נר שעווה (למעשה נרות משעוות דבורים טהורה לא דולקים היטב, ומספיק להדליק נר שרובו משעווה) שידלוק עד צאת הכוכבים למחרת. אם הנר כבה לפני כן, מדליקים אותו שוב. ואם אי אפשר, מדליקים נר חדש.

• בשעת התפילות ידלקו חמישה נרות.

• יש לבחור שליח ציבור לתפילות, ונכון לחלק את התפילות בין אנ"ש כדי לזכות כמה שיותר.

• אחרי תפילת ערבית יחזור אחד המתפללים בעל פה חלק מהמאמר "באתי לגני" תש"י. ואם אין מי שיחזור בעל פה, ילמדו מבפנים.

עת לדעת

מבוסס על הספר 'עת לדעת', מאת השליח הרב אברהם שמואל בוקיעט ע"ה מוקדש לעילוי נשמתו

ז' שבט

תרפ"ו

נפטר דודו של הרבי (אח של אביו), הרב הגאון הרב החסיד ר' שלום שלמה שניאורסאהן. כיהן כרב ואב בית דין בשיראקא שבמחוז חרסון. בשנת תרפ"ה עלה לארץ ישראל והשתקע בירושלים, וכעבור פחות משנה נפטר ונטמן בחלקת חב"ד בהר הזיתים בירושלים.

אשתו, מרת רחל, הייתה בתו של הגאון החסיד המפורסם רבי דוד צבי חן (הרד"צ), רבה של צ'רניגוב.

ט' שבט

תש"י

הגיע מבית הדפוס המאמר הראשון ב"המשך" (סדרת מאמרים) שמתחיל במאמר "באתי לגני". זאת, על פי הוראה שמסר אדמו"ר הריי"צ לרבי מספר ימים קודם לכן, להוציא לאור קונטרס מאמרים לרגל יום השנה של סבתו של אדמו"ר הריי"צ, הרבנית רבקה.

זה היה ביום שישי בשבוע, וכשהרבי הביא את המאמר לאדמו"ר הריי"צ, הסידור שלו היה פתוח בתחילת "פתח אליהו" (שאומרים לפני מנחה של ערב שבת). הרבי הניח את הקונטרס על השולחן, ואדמו"ר הריי"צ נענע בראשו במחווה של אישור ושביעת רצון.

ה' שבט

תרפ"ג

הרבי נוסע לפגוש בפעם הראשונה את אדמו"ר הריי"צ, ברוסטוב. יש מקום לשער כי כבר אז חשב אדמו"ר הריי"צ לקחת את הרבי כחתן לבתו, הרבנית חיה מושקא. ואכן הפגישה הראשונה בין הרבי והרבנית התקיימה בחודש תמוז באותה שנה, וכעבור שנה באה הרבנית חנה, אימו של הרבי, לראות את כלתה לעתיד.

בשבת פרשת בוא, י' שבט, הרבי שומע בפעם הראשונה מאמר חסידות מפי אדמו"ר הריי"צ. זהו המאמר "ויהי בעצם היום הזה", שעליו מבוסס המאמר "באתי לגני".

ו' שבט

תקע"א

חתונת הרבנית דבורה לאה, בתו של אדמו"ר האמצעי, עם הרב הקדוש רבי יעקב ישראל טברסקי מצ'רקס, בנו של הרב הצדיק רבי מרדכי מצ'רנוביל ונכדו (מצד אימו) של הרב הצדיק רבי אהרן מקרלין. מסופר כי אדמו"ר הזקן ייעד את רבי יעקב ישראל כחתן לנכדתו דבורה לאה עוד בהיותו תינוק בעריסה. החתונה התקיימה בליאדי, אדמו"ר הזקן - סבה של הכלה - השתתף בחתונה ואמר מאמר חסידות על הפסוק "שיר השירים אשר לשלמה".

חתנם של הרבנית דבורה לאה ורבי יעקב ישראל היה הרב הקדוש הריי"צ מאוורוטש, בנו של הצמח צדק (בן דודה של הכלה) - שהיה סבו של הרבי הריי"צ מצד אימו.

י' שבט

תשי"א

תרע"ד

נפטרה הרבנית רבקה, אשת אדמו"ר מהר"ש, בגיל שמונים ואחת. לפני פטירתה קראה קריאת שמע והתפללה תפילת שמונה עשרה. נטמנה צמוד ל"אוהל" אדמו"ר הצמח צדק ואדמו"ר מהר"ש בליובאוויטש. בנה אדמו"ר הרש"ב שהיה באותו זמן בצרפת, ונכדה אדמו"ר הרי"צ טיפל בכל עניני הקבורה.

עד סיום אמירת הקדיש, למד אדמו"ר הרש"ב את כל ששת סדרי המשנה, ועד תום שנת האבלות סיים גם את כל הש"ס.

במהלך השנים הוקמו לזכרה של הרבנית רבקה מוסדות חינוך חב"ד לבנות ברחבי העולם הנושאים את השם "בית רבקה", הראשון שבהם נוסד בשכונת בורו פארק בניו יורק.

תש"י

"יום הגדול והקדוש", כפי שהרבי כתב. הסתלקות אדמו"ר הרי"צ, בגיל שבעים, בשבת בבוקר. ביום ראשון בשעה שתיים עשרה וחצי אחר הצהריים החלה הלוויה, בהשתתפות קהל אלפים, שחלקם הגיעו בטיסות מכל רחבי ארצות הברית, עד לבית החיים בקווינס, ניו יורק.

ביום זה התחילה נשיאותו של הרבי. וכך כתוב ב"היום יום": "עטרת הנשיאות הוטלה עליו מיד לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ. מנחם את החסידים ומחזקם ללכת בדרך שהורה להם כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ".

הרבי מקבל את הנשיאות באופן רשמי. בהתוועדות במוצאי י' שבט, מעט אחרי השעה עשר וחצי בלילה, הרבי אומר את מאמר החסידות הראשון, "באתי לגני". במאמר מסביר הרבי את מהותו ותפקידו של דורנו, הדור השביעי לנשיאי חב"ד. המאמר מכאר את המאמר "באתי לגני" של אדמו"ר הרי"צ, שיצא לאור לקראת י' שבט בשנה הקודמת.

מאז, ביאר הרבי מדי שנה ב' שבט פרק אחד מתוך עשרים הפרקים בהמשך המאמרים "באתי לגני" של אדמו"ר הרי"צ, ולאחר עשרים שנה התחיל שוב מחדש. המאמרים קובצו ב"ספר המאמרים באתי לגני".

תשי"ב

הרבי מייסד את הארגון "איגוד תלמידי הישיבות" (את"ה). מטרתו של הארגון לממש את דרישת רבותינו נשיאינו מאת התלמידים 'התמימים' להשפיע על הסביבה - בין תלמידי הישיבה עצמם, להשפיע אחד על השני בסיוע ללימוד ובתיקון המידות והמעשים; וגם לקרב יהודים אחרים ולחזק אותם ביראת שמים ובקיום המצוות.

תשל"ל

"י' שבט הגדול", כך מכנים אותו החסידים. י' שבט חל באותה שנה בשבת, ובערב שבת לאחר חצות היום נערכה התוועדות מיוחדת, לרגל סיום כתיבת ספר התורה לקבלת פני משיח צדקנו, בהשתתפות הרבי. התרגשות עצומה

עת לדעת

קונטרס מיוחד, "קונטרס מאמרים - תרפ"ב", שהכיל כמה מאמרי חסידות שאדמו"ר הריי"צ אמר שבעים שנה קודם לכן ומעולם לא ראו אור בצירוף שני דולרים לתת לצדקה. המאמרים הגיעו זמן מה לפני כן למערכת ההוצאה לאור של קה"ת, והרבי הורה להדפיס אותם בקונטרס מיוחד.

י"א שבט

תש"ב

נקנתה חלקת חב"ד בבית החיים מונטיפיורי בקווינס, ניו יורק. הרבנית שטערנא שרה, אשת אדמו"ר הרש"ב, היתה הראשונה שנקברה בחלקה זו.

תשל"ו

הרבי שולח את הקבוצה הראשונה של השלוחים לארץ הקודש, בהם אברכים צעירים נשואים וגם בחורים, לירושלים ולצפת. לפני צאתם העניק הרבי לכל אחד מהם את כרך יא של "לקוטי שיחות" שיצא אז לאור, כשהעותקים הובאו בדחיפות מבית הדפוס עוד לפני שהספיקו לכרוך אותם. ולכל אחת מנשות השלוחים העניק הרבי סידור תהילת ה'.

שררה אז בקרב החסידים.

בפעם הראשונה מועברים דבריו של הרבי בהתוועדות בשידור חי לכל רחבי העולם.

תשמ"ג

הרבי מבקש להנהיג "רגע של שתיקה", שיוקדש להתבוננות בנוכחותו של הקדוש ברוך הוא והשגחתו, בכל בתי הספר מדי יום בפתחת הלימודים. הרבי הציע שהילדים יחתמו על עצומה שתופנה למנהיגי האומה האמריקנית ותדגיש את נחיצות הדבר.

תש"נ

הרבי חילק ספר תניא במהדורה מוגדלת, בצירוף דולר לתת לצדקה. על שער התניא מופיע הכיתוב: "יו"ד שבט תש"נ - ארבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א".

תנש"א

הרבי חילק, גם לנשים ולילדים, את הקונטרס "מאמר ברוך שעשה ניסים תרס"ד" של אדמו"ר הרש"ב, בצירוף שני דולרים לתת לצדקה.

תשנ"ב

הרבי חילק כשבעת אלפים עותקים של

פרשת בא

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פְּרַעֲה, כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבָבוֹ וְאֵת לֵב עַבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי
אֶתְנִי אֵלֶּה בְּקִרְבִּי (פְּרָק י, פְּסוּק א)

גְּרוּת פְּרַעֲה וְקוֹשֵׁי גְלוּת מִצְרַיִם לֹא בָאוּ מִרְצוֹנָו הַחוֹפְשִׁי שֶׁל פְּרַעֲה, אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִכְבִּיד אֶת לִבּוֹ, כְּדִי שִׁתְּגַלּוּ נִיְסֵי ה' וּנְפִלְאוֹתָיו. כְּשִׁיהוּדִי נִתְקַל בְּמִכְשׁוּלֵי הַמוֹנְעִים אוֹתוֹ מִעֲבוּדַת הַבוֹרָא, עֲלִיו לְשִׁים אֶת לִבּוֹ לִכְךָ שֶׁהַמְקוֹר לְכָל זֶה הוּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁמְצִיב בְּדַרְכּוֹ נִיְסִיּוֹנוֹת כְּדִי שִׁיגְלֶה אֶת כּוּחוֹת נִשְׁמָתוֹ וְיִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם.

(הרבי - שיחת מוצאי שבת קודש פרשת וארא תשל"ח)

וְלִקְחֶתֶם אִגָּדָת אוֹיֵב וְטַבַּלְתֶּם בְּדָם אֲשֶׁר בְּסֶף וְהִגַּעְתֶּם אֶל הַמִּשְׁקוֹף וְאֵל שְׁתֵּי הַמְּזוֹזוֹת
מִן הַדָּם אֲשֶׁר בְּסֶף, וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר (פְּרָק יב, פְּסוּק כג)

בְּמִדְרַשׁ נֶאֱמַר ש"ד"ם" כֵּאֵן רִמְזוּ לְלִימוּד הַתּוֹרָה. יֵשׁ לִכְךָ רִמְזוֹ יֵפֶה בְּמִילָה "ס"ף", שֶׁמְרַמֶּזֶת עַל הַתּוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה: שִׁישִׁים מִסְכַּתוֹת (ס) וְשִׁמוֹנִים בְּרִייתוֹת (פ).

(הרבי הצמח צדק - אור התורה שמות כרך א עמוד שכה)

פרשת בשלה

וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרַעֲה מִלֶּךְ מִצְרַיִם וַיִּרְדֵּף אַחֲרָיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ בְּיָמָה
רְמָה (פְּרָק יד, פְּסוּק ח)

בִּיצִיאַת מִצְרַיִם אֲנִי מוֹצִיאִם דְּבַר וְהִיפּוּכּוֹ: מִצַּד אֶחָד, הִיצִיאָה מִמִּצְרַיִם הִיִּיתָה בְּחִיפְזוֹן וּבְבִרְיָחָה. מִצַּד שֵׁנִי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵצְאוּ "בִּיד רְמָה", כֹּאֲשֶׁר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ וּבַעֲצָמוֹ הַתְּגַלָּה וְגַל אֹתָם, וְאַחַר כֵּךְ הִקִּיף אוֹתָם בְּעַנְנֵי הַכְּבוֹד וְלֹא נִחְפְּזוּ יוֹתֵר.

הַסֵּבֵר הַדְּבָרִים הוּא: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהִיּוֹתָם בְּמִצְרַיִם הִבִּינוּ כִּמְהָ שֶׁפֶל הוּא הָרַע שֶׁל מִצְרַיִם, וְלִכֵּן בְּהַזְדַּמְנוֹת הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁנִּיתְּנָה לָהֶם לְבִרוּחַ מִשָּׁם, אֲצוּ-רְצוּ בְּכָל כּוּחַם וּמְרָצָם, וּבְרַחוּ מִשָּׁם מֵהַר כָּל הָאִפְשֵׁר. אֵךְ כְּשֶׁמְדוּבֵר הִיָּה עַל טוֹב וְקְדוּשָׁה, הֵם הִתְנַהְלוּ בְּאוֹפֵן שֶׁל "בִּיד רְמָה" וְלֹא חִיפְּזוּן.

גַּם ב"עֵשֶׂה טוֹב" וְעִשְׂיָה חַיּוּבִית נִדְרֶשֶׁת זְרִיזוֹת, אֵךְ אֵין הַדְּבַר מְגִיעַ לְגוּל הַחִיפְּזוֹן שֶׁבּוֹ יֵשׁ לְנִקּוּט כְּשֶׁמְדוּבֵר ב"סוֹר מֵרַע" וּבְרִיחָה מִעֲבִירוֹת וְדְבָרִים שְׁלִילִים.

(הרבי - מכתב כללי ראש חודש ניסן תשמ"ו)

וַיִּפְרַעַה הַקְּרִיב, וַיִּשְׂאֵף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירָאוּ מְאֹד
וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל ה' (פְּרָק יד, פְּסוּק י)

כֹּאֲשֶׁר רָאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרַיִם רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם וְעַדִּין אֵינֶם נִפְטָרִים מֵהֶם, הִבִּינוּ שֶׁלֹּא הִיצִיאָה מִמִּצְרַיִם כְּשֶׁהִיא לְעֲצָמָה תְּצִלֶם מִיד פְּרַעֲה וְעִמּוֹ, אֲלָא הַתְּפִילָה לֵה' יִתְבַּרְךָ הִיא שֶׁתְּבִיא לָהֶם תְּשׁוּעָה וְהַצְּלָה.

מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁהוּא בְּעַל יִיסוּרִים וְכִדִּי לְהִיפְטֵר מִיִּיסוּרָיו מִשְׁנָה אֶת מְקוֹמוֹ וְהוֹלֵךְ לְמְקוֹם אַחֵר. וְכִי עַל יְדֵי שִׁינּוֹי הַמְּקוֹם יִפְטֵר מֵהִיִּיסוּרִים!?! הַלּוֹא בְּרוּר שֶׁלְכָל מְקוֹם שִׁיילֵךְ, הִיִּיסוּרִים יִלְכּוּ עִמּוֹ! אֲלָא הָעֲצָה לְהִפְטֵר מִיִּיסוּרִים הִיא לְהַתְּפַלֵּל לֵה' יִתְבַּרְךָ שִׁיִּסֵּר מִמֶּנּוּ אֶת הִיִּיסוּרִים.

(הבעל שם טוב - כתר שם טוב עמוד 28)

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מַה תִּצְעַק אֵלַי, רַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ (פְּרָק יד, פְּסוּק טו)

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לֹא הָיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְנֶס מִצַּד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

ווארט הסידות

רעיונות קצרים מתורת
החסידות על פרשת
השבוע - רעיון אחד
לכל יום

ישנו העניין של
"הקהל" בתורה, על
ידי זה שכמה וכמה
מישראל נקהלים
יחדיו על מנת
ללמוד תורה. ובפרט
בנוגע ללימוד תורת
החסידות - אלו
שהם כבר חסידים
צריכים להקהיל
יהודים נוספים
שנמצאים בסביבתם
וללמוד עמהם
הסידות.

(שיחת שבת פרשת
מסעי תשכ"ז)

14 << המשך מעמוד

ועל כן אומרים תחנון.

- אחרי תפילת שחרית, שליח הציבור יאמר את סדר הקדיש דרבנן כמו האבלים: מסיים בקול את המשניות (אפשר ללמוד את המשניות עוד קודם לכן ולהגיע עד לפני הסיום), אחר כך אומר בלחש כמה שורות בתניא (המנהג הנפוץ לומר "ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהי ממעל ממש"), ואחר כך את הקדיש.
- אחר כך חוזרים עוד חלק מהמאמר "באתי לגני", כמו אחרי תפילת ערבית.
- לאחר מכן, כל אחד כותב וקורא פ"נ ("פדיון נפש") - מכתב אישי בו מבקש החסיד מהרבי שיעורר רחמים על נפשו:
- מקפידים לכתוב את הפ"נ רק אחרי טבילה במקווה. לפני הכתיבה נוטלים ידיים, וכותבים כשחגורים באבנט.
- נוהגים לכתוב את הפ"נ על נייר חלק (נטול כיתוב או שורות וכדומה).
- כותבים: "פ"נ, כ"ק אדמו"ר, אנא לעורר רחמים רבים עליי / עלינו [השמות המלאים - שם פרטי ושם האם] (ואם כותבים עבור אחרים, כותבים "לעורר רחמים רבים עבור" ואז כותבים את השמות), ולאחר מכן מפרטים את הבקשות ברוחניות ובגשמיות.
- אחר כך קורא כל אחד את הפ"נ, ובשעת הקריאה יצייר לעצמו את פניו של הרבי כאילו עומד לפניו. אחר כך מניחים את הפ"נ בין הדפים של אחד מספרי הרבי, ושולחים אל האוהל (בפקס: 718723444, או בדואר אלקטרוני: ohel@ohelchabad.org).
- לפני תפילת מנחה שוב תורמים כמו לפני תפילת שחרית, ואחרי מנחה מסיימים את חזרת החלק האחרון של המאמר "באתי לגני". לאחר מכן כל אחד לומד לעצמו עוד פרק תניא, המנהג הנפוץ הוא ללמוד את הביאור על סימן כז באגרת הקודש.

מקורות: מכתב הרבי לקראת י' שבט תשי"א - אג"ק ח"ד עמ' קמב, ספר-המנהגים עמ' 95. 'התקשרות' גיליון שמא בלוח השבוע הע' 9. קצות-השולחן סי' כה סי"ד. אג"ק ח"ג עמ' ד. פסקי תשובות סי' קלה סק"ג. 'התפלה כהלכתה' פט"ז ס"ה. 'תורת-מנחם - התוועדות' תשי"ב ח"א עמ' 286. רשימות חוברת סט עמ' 9. 'תורת מנחם - התוועדות' ח"ט, תשי"ג ח"ג עמ' 115. שם חט"ו, תשט"ז ח"א עמ' 129

כי לא היו בידיהם שום זכויות. לכן התפללו שהקדוש ברוך הוא יעשה את הנס למענו יתברך, לפרסם ולהודיע את שמו בעולם. על כך השיב להם הקדוש ברוך הוא: "מה תצחק אליי? דבר אל בני ישראל וייסעו" - כלומר, מדוע אתם מבקשים שאעשה את הנס למעני? אמנם אין לכם זכות מצד עצמכם, אך יש לכם זכות אבות, ובמיוחד זכות אברהם אביכם, ובזכותו אני עושה לכם נס.

(המגיד ממזריטש - אור תורה)

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק, מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה הא-להים בנדי (פ"ק ח, פסוק ט)

שתי מלחמות היו לבני ישראל בצאתם ממצרים בדרך לקבלת התורה: מלחמת פרעה לפני קריעת ים סוף, ומלחמת עמלק. במלחמת פרעה נאמר "ה' יילחם לכם", ואילו במלחמת עמלק נאמר "צא הילחם בעמלק", אתה תילחם. מדוע? משום שפרעה לא מנע מבני ישראל ללכת להר סיני אלא בא מאחוריהם, ועל כן ה' הוא שנלחם בו. לעומת זאת עמלק התייצב כנגד בני ישראל וביקש לעכב את הליכתם לקבלת התורה בהר סיני, ולכן נצטוו ישראל להילחם בו.

כשיש משהו שמונע ומעכב אותנו מלקבל את התורה וללמוד בה, יש לצאת כנגדו למלחמה.

(הרבי - לקוטי שיחות כרך א, עמוד 144)

ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב (פ"ק ח, פסוק יג)

כאשר עמלק בא להילחם נאמר "ויבוא עמלק" בלבד ולא נזכר "עמו", ואילו כאן בתיאור המלחמה עצמה נאמר "את עמלק ואת עמו". מדוע? עמלק בעבודת ה' זו הגאווה והגסות. זו הסיבה לכל יתר המידות הרעות, שכולן תוצאה של הגאווה. הן כמו "עמו" של עמלק, הגאווה. זה מה שרומזת לנו התורה: בתחילה בא רק "עמלק" לבדו, אך מאוחר יותר באות איתו כל יתר המידות הרעות, "עמו" של עמלק.

(הרבי הרי"צ - ספר המאמרים תש"ט, עמוד 66)

מרחבי העולם
 הצעות ליזמות
 שונות, מתוכן
 הרבי קיבל אחת
 מיוחדת שהגיעה
 מאחת הפעילות
 הבולטות בארגון
 נשי חב"ד מכפר
 חב"ד: להשלים את

כתיבת ספר התורה לקבלת פני משיח.

י' שבט חל באותה שנה בשבת, ובהתוועדות בשבת שלפני כן הרבי קרא לכל מי שמעוניין לזכות לקחת חלק ולתרום דולר אחד עבור השלמת ספר התורה ו"המלאכים כבר ידאגו לחלק את האותיות בין כולם".

המאורע הנדיר הצפוי עורר התרגשות עצומה בקרב החסידים. חסידים רבים, ובראשם הרבנים וזקני החסידים, הגיעו מכל רחבי העולם. ביום שישי בצהריים ירד לאולם הגדול של 770 למטה הרב אליהו סימפסון, מנכבדי החסידים, עם ספר התורה בידי, ואחריו ירד הרבי כשבידו קופסה גדולה והניח אותה על השולחן.

הקהל ניגן יחד את ניגוני הרביים, ואז החלה כתיבת האותיות האחרונות בספר התורה. מיד לאחר סיום הכתיבה קראו את פסוקי "אתה הראת", ואחר כך עשו הגבהה וגלילה לספר התורה. אז פתח הרבי את הקופסה שהייתה מונחת על השולחן, ולתדהמת כולם שלף מתוכה כתר מרהיב ביופיו עשוי שילוב של כסף וזהב והניח אותו על ראש ספר התורה. תחת חופה ובליוי נרות דולקים, נשא הרבי את ספר התורה אל קדמת בית הכנסת והניח אותו בתוך ארון הקודש. אחר כך שב למקומו, בירך ברכת "שהחיינו" על פרי חדש ואמר מאמר חסידות בו ביאר את משמעותה הפנימית של מצוות כתיבת ספר תורה. אחרי המאמר אמר הרבי: "עכשיו צריך כל אחד להשלים את ה'פכים קטנים' שעליו לסיים כדי לבטל את הגלות, שאז נצא בשמחה ובטוב לבב לקבל פני משיח צדקנו".

י' שבט הגדול

תאריך: ט' שבט תש"ל

"בעזרת השם יתברך ובזכות אבותיי הקדושים", הצהיר הרבי הריי"צ, בעיצומה של התוועדות שמחת תורה בשנת תש"ב, "זכיתי להודות להשם יתברך להיות שליח לטובת כלל ישראל ולכתוב ספר תורה מיוחד, "ספר תורה לקבלת פני משיח" במהרה בימינו, אתכם". מאוחר יותר כתב הרבי שזו הייתה משימה שמימית שקיבל בכדי "להתעורר ולעורר לאתגר לתשובה ולהכין עצמנו לאתגר לגאולה".

בחודש אייר, על רקע השואה האיומה שהתחוללה באירופה ותנאי המלחמה ששררו, התחילה למעשה כתיבת ספר התורה בחשאי, "לזכותם של כלל ישראל בגשמיות וברוחניות", במילותיו של הרבי הריי"צ. מאמצים רבים הושקעו כדי להשיג את יריעות הקלף המהודרות ביותר, והמלאכה הוטלה על סופר סת"ם מומחה וירא שמים.

כתיבת ספר התורה כמעט הושלמה, נותרו רק שורות בודדות לכתוב בו. אך מסיבות שונות הכתיבה הופסקה, וגוילי ספר התורה אוחסנו למשמרת באחד המשרדים ב-770. המפנה קרה כעבור כמעט שלושים שנה.

בי' שבט תש"ל ציינו עשרים שנה להסתלקותו של הרבי הריי"צ ותחילת נשיאותו של הרבי. לקראת האירוע ההיסטורי הציגו חסידים

לחיות עם הזמן

זמני השבוע

צאת הכוכבים	שקיעת החמה	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציציית ותפילין	עלות השחר		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
5.35	5.09.0	12.24	11.54	9.14	6.46	5.45	5.23	4.36	ו' ה' בשבט
5.35	5.09.9	12.24	11.54	9.14	6.45	5.45	5.23	4.35	ש"ק, ו' בשבט
5.36	5.10.8	12.24	11.54	9.14	6.45	5.44	5.22	4.35	א', ז' בשבט
5.37	5.11.7	12.24	11.54	9.13	6.44	5.44	5.22	4.35	ב', ח' בשבט
5.38	5.12.7	12.24	11.54	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	ג', ט' בשבט
5.39	5.13.6	12.25	11.55	9.13	6.43	5.43	5.21	4.34	ד', י' בשבט
5.40	5.14.5	12.25	11.55	9.13	6.42	5.42	5.20	4.33	ה', י"א בשבט
5.41	5.15.4	12.25	11.55	9.13	6.41	5.42	5.20	4.33	ו', י"ב בשבט

לוח ללימוד הרמב"ם ה' בשבט ה'תשפ"ג – י"ב בשבט ה'תשפ"ג

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ה' בשבט	הל' גזילה ואבידה פרק יג-טו.	הל' נחלות פרק ז.	מ"ע קצד.
ש"ק	ו' בשבט	פרק טז-יח.	פרק ח.	מל"ת רסט. מ"ע רד.
א'	ז' בשבט	הל' חובל ומזיק.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רלו.
ב'	ח' בשבט	פרק ד-ו.	פרק י.	מ"ע רלו.
ג'	ט' בשבט	פרק ז-ח. הל' רוצח ושמירת נפש.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק יא.	מ"ע רלו. מל"ת רפט. רצו.
ד'	י' בשבט	פרק ב-ד.	פתח פ"ח וגו'. ספר שופטים והוא ספר ארבעה עשר.. הל' סנהדרין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע רכה. מל"ת רצה. רצב.
ה'	י"א בשבט	פרק ה-ז.	פרק ב.	מ"ע רמז. מל"ת רצג. רצז. מ"ע קפב.
ו'	י"ב בשבט	פרק ח-י.	פרק ג.	מ"ע קפא. מל"ת שט. רחצ. מ"ע קפד.

זמני הדלקת הנרות

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
בא	16:28	17:47	16:50	17:48	16:37	17:46	16:51	17:49
בשלח	16:35	17:52	16:56	17:54	16:44	17:52	16:57	17:55

שניים מקרא ואחד תרגום

מוקדש לע"נ הרה"ת ר' מנחם מענדל הכהן ב"ר הרה"ת יהושע זעליק הכהן ע"ה
ומרת גאלדא בת הרה"ת מרדכי ירחמיאל חיים לימא ע"ה

מִן־הַשָּׂדֶה: וַחֲפָא יָת עֵינַי שְׁמֵשָׁא דְאַרְעָא וְלֹא יִכּוּל לְמַחְזִי יָת אַרְעָא וְיִכּוּל יָת שְׂאָר שׁוֹבְתָא דְאַשְׁתָּאָר לְכוּן מִן בְּרָדָא וְיִכּוּל יָת כָּל אֵילָנָא דְאַצְמַח לְכוּן מִן חֻקְלָא: וְיִמְלָאוּ בְתִידַי וּבְתִי דְאַבְתִּידַי כָּל־עַבְדֵּיךָ וּבְתִי כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבָתִיךָ וְאֲבָתִיךָ אֲבָבוּת אֲבָתִיךָ מִיּוֹם הַיּוֹתֶם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרַעֲהַ: וְיִמְלָאוּ בְתִידַי וּבְתִי כָל־עַבְדֵּיךָ וּבְתִי כָל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־רָאוּ אֲבָתִיךָ וְאֲבָבוּת אֲבָתִיךָ מִיּוֹם הַיּוֹתֶם עַל־הָאֲדָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפֶן וַיֵּצֵא מֵעַם פְּרַעֲהַ: וַיִּמְלֹן פְּתִידַי וּבְתִי כָל עַבְדֵּיךָ וּבְתִי כָל מִצְרַיִם דִּי לֹא חִזּוּ אֲבִהֶתְךָ וְאֲבָהֶתְךָ אֲבִהֶתְךָ מִיּוֹמָא דְמַתְהוּיָהוֹן עַל אַרְעָא עַד יוֹמָא הַדִּין וַיִּתְּפֵנִי וַיִּנְפֹּק מִן קַדְמֵי פְרַעֲהַ: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְרַעֲהַ אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שְׁלַח אֶת־הָאֲנָשִׁים וַעֲבָדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַטֶּרֶם תִּדְעַ עַי אֲבָדָה מִצְרַיִם: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי פְרַעֲהַ אֵלָיו עַד־מָתַי יִהְיֶה זֶה לָנוּ לְמוֹקֵשׁ שְׁלַח אֶת־הָאֲנָשִׁים וַעֲבָדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַטֶּרֶם תִּדְעַ עַי אֲבָדָה מִצְרַיִם: וַאֲמָרוּ עַבְדֵי פְרַעֲהַ לָהּ עַד אִמְתִּי יְהִי דִין לָנָא לְחֻקְלָא שְׁלַח יָת גְּבַרְיָא וַיִּפְלְחוּן קַדְמֵי יְיָ אֱלֹהֵהוֹן הַעַד כְּעַן לֹא יִדְעַת אַרְי אֲבָדַת מִצְרַיִם: ה וַיִּשָּׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמִי הִתְלַכְּבוּ: וַיִּשָּׁב אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם לְכוּ עַבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִי וְמִי הִתְלַכְּבוּ: וְאֶת־מֹשֶׁה יָת מֹשֶׁה וַיִּת אֶהֱרֹן לְוַת פְּרַעֲהַ וַאֲמַר לְהוֹן אֲזִילוּ פְלַחוּ קַדְמֵי יְיָ אֱלֹהֵכֹן מִן יַמִּין דְּאַזְלִין: ט וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנַעֲרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ גַלְדָּה בְּכַנְיָנוּ וּבְכַנּוּתָנוּ בְּצִאֲנָנוּ וּבְכַבְרָנוּ גַלְדָּה כִּי חָג־יְהוָה לָנוּ: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנַעֲרֵינוּ וּבִזְקֵנֵינוּ גַלְדָּה בְּכַנְיָנוּ וּבְכַנּוּתָנוּ בְּצִאֲנָנוּ וּבְכַבְרָנוּ גַלְדָּה כִּי חָג־יְהוָה לָנוּ: וַאֲמַר מֹשֶׁה בְּעוֹלָמָא וּבְסַבְנָא גְזִיל בְּכַנְנָא

» וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרַעֲהַ כִּי־אֲנִי הַכְּבַדְתִּי אֶת־לְבוֹ וְאֶת־לֵב עַבְדֵּיךָ לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלָה בְּקַרְבוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בֹּא אֶל־פְּרַעֲהַ כִּי־אֲנִי הַכְּבַדְתִּי אֶת־לְבוֹ וְאֶת־לֵב עַבְדֵּיךָ לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלָה בְּקַרְבוֹ: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה עוֹל לֹת פְּרַעֲהַ אַרְי אָנָּא יְקָרִית יָת לְבָהּ וַיִּת לְבָא דְעַבְדוּהִי בְדִיל לְשׁוּאָה אִמִּי אֵלִין בְּיַגְהוּזִין: ב וְלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי כְּנֹךְ וּבִין־כְּנֹךְ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלַתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֶתְתִּי אֲשֶׁר־שְׁמַתִּי בָּם וַיְדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וְלְמַעַן תִּסְפַּר בְּאָזְנִי כְּנֹךְ וּבִין־כְּנֹךְ אֵת אֲשֶׁר הִתְעַלְלַתִּי בְּמִצְרַיִם וְאֶת־אֶתְתִּי אֲשֶׁר־שְׁמַתִּי בָּם וַיְדַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: וּבְדִיל דְתִשְׁתַּעֲי קַדְמֵי בְרָךְ וּבִר בְּרָךְ יָת נֶסִין דִּי עַבְדִּית בְּמִצְרַיִם וַיִּת אֶתְתִּי דִּי שְׁוִיתִי בַּהוֹן וַתְּדַעֵן אַרְי אָנָּא יְיָ: ג וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כְּהִי־אֵלֹהֵי הָעִבְרָיִם עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ לַעֲנַת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַעֲבָדְנִי: וַיָּבֵא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־פְּרַעֲהַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כְּהִי־אֵלֹהֵי הָעִבְרָיִם עַד־מָתַי מֵאַנְתָּ לַעֲנַת מִפְּנֵי שְׁלַח עַמִּי וַעֲבָדְנִי: וְאַתָּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְוַת פְּרַעֲהַ וַאֲמָרוּ לָהּ פְּדִינוּן אֲמַר יְיָ אֱלֹהֵי דִיהוּדָאֵי עַד אִמְתִּי מְסַרְב אֶת לֹאֲחַכְנָעָא מִן קַדְמֵי שְׁלַח עַמִּי וַיִּפְלְחוּן קַדְמֵי: ד כִּי אִם־מֵאַן אֶתְהַ לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הַגְּנִי מִבְּיַא מַחַר אַרְבָּה בְּנַבְלָדָּה: כִּי אִם־מֵאַן אֶתְהַ לְשַׁלַּח אֶת־עַמִּי הַגְּנִי מִבְּיַא מַחַר אַרְבָּה בְּנַבְלָדָּה: אַרְי אִם סָרְכִי אֶת לְשַׁלַּח יָת עַמִּי הָא אָנָּא מִיָּתִי מַחַר גּוֹבָא בְּתַחמוֹמָד: ה וְכִסְפָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוֹכַל לְרָאֵת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל | אֶת־יִתֵּר הַפְּלִטָּה הַנּוֹשְׂאֶרֶת לְכֶם מִן־הַבֶּרֶד וְאָכַל אֶת־פְּלִי־הַעֵץ הַצִּמְחָה לְכֶם מִן־הַשָּׂדֶה: וְכִסְפָּה אֶת־עֵין הָאָרֶץ וְלֹא יוֹכַל לְרָאֵת אֶת־הָאָרֶץ וְאָכַל | אֶת־יִתֵּר הַפְּלִטָּה הַנּוֹשְׂאֶרֶת לְכֶם מִן־הַבֶּרֶד וְאָכַל אֶת־פְּלִי־הַעֵץ הַצִּמְחָה לְכֶם

למנהג רבתינו נשיאנו, יש לקרוא ביום ה' בלילה שמו"ת על"יה אחת או שתיים מהפרשה, ולמחרת ביום ו' אחרי יציאת לקרוא שוב מתחילתה עד גמירא עם ההפטרה, ובשבת לפני תפילת שחרית לקרוא שוב 'שביעי'. ● נזכרים (עכ"פ לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת.

ויבכנתנא בעננא ובתורנא נזיל ארי חגא קדם ??
 לנא: ויאמר אלהים יהי כן יהנה עמכם כאשר
 אשלח אתכם ואת־טפכם ראו פי רעה נגד
 פניכם: ויאמר אלהים יהי כן יהנה עמכם כאשר
 אשלח אתכם ואת־טפכם ראו פי רעה נגד
 פניכם: ואמר להון יהי כן מימרא דיי בסעדכון
 כד אשלח יתכון וית טפלכון חזו ארי בישא
 דאתון סבירין למעבד לקבל אפיוכו לאסתתרא:
 לא כן לכו נא הגברים ועבדו את־יהוה פי
 אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני
 פרעה: לא כן לכו נא הגברים ועבדו את־יהוה
 פי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני
 פרעה: לא כן אזילו כען גבריא ופלחו קדם ??
 ארי יתה אתון בען ומריף יתהון מן קדם
 פרעה: ס

שני יב ויאמר יהוה אל־משה נטה ידך על־ארץ
 מצרים בארפה ועל על־ארץ מצרים ויאכל
 את־כל־עשב הארץ את כל־אשר השאיר
 הברד: ויאמר יהוה אל־משה נטה ידך על־ארץ
 מצרים בארפה ועל על־ארץ מצרים ויאכל את־
 כל־עשב הארץ את כל־אשר השאיר הברד:
 ואמר ?? למשה ארים ידך על ארצא דמצרים ויתי
 גובא ויסק על ארצא דמצרים ויכול ית כל עסבא
 דארצא ית כל די אשאר ברדא: יג ויש משה
 את־מטהו על־ארץ מצרים ויהנה נהג רוח־
 קדים בארץ כל־היום ההוא וכל־הלילה הבקר
 היה ורוח הקדים נשא את־הארפה: ויש משה
 את־מטהו על־ארץ מצרים ויהנה נהג רוח־קדים
 בארץ כל־היום ההוא וכל־הלילה הבקר היה
 ורוח הקדים נשא את־הארפה: וארים משה ית
 חטרה על ארצא דמצרים ויי דבר רוח קדומא
 בארצא כל יומא ההוא וכל לילא צפרא תה
 ורוח קדומא נטל ית גובא: יד ויעל הארפה על
 כל־ארץ מצרים ויגה בכל גבול מצרים כבד

מאד לפניו לא־תיה כן ארפה כמהו ואחריו לא
 יהיה־כן: ועל הארפה על כל־ארץ מצרים ויגה
 בכל גבול מצרים כבד מאד לפניו לא־תיה כן
 ארפה כמהו ואחריו לא יהיה־כן: וסליק גובא על
 כל ארצא דמצרים וישא בכל תחום מצרים
 תקיף לתדא קדמוהי לא תהה כן גובא דכנתה
 ובתרוהי לא יהי כן: טו ויכס את־עין כל־הארץ
 ותחשך הארץ ויאכל את־כל־עשב הארץ ואת
 כל־פרי העץ אשר הותר הברד ולא־נותר
 כל־ירק בעץ ובעשב השדה בכל־ארץ מצרים:
 ויכס את־עין כל־הארץ ותחשך הארץ ויאכל
 את־כל־עשב הארץ ואת כל־פרי העץ אשר הותר
 הברד ולא־נותר כל־ירק בעץ ובעשב השדה בכל־
 ארץ מצרים: וחסא ית עין שמשא דכל ארצא
 וחסוכת ארצא ויכס ית כל עסבא דארצא וית
 כל פירי אילנא די אשאר ברדא ולא אשתאר כל
 ירוקא באילנא ובעסבא דחקלא בכל ארצא
 דמצרים: טז וימתר פרעה לקרא למשה ולא־הרן
 ויאמר חטאתי ליהנה אלהיכם ולכם: וימתר
 פרעה לקרא למשה ולא־הרן ויאמר חטאתי ליהנה
 אלהיכם ולכם: ואוהי פרעה למקרי למשה
 ולא־הרן ואמר חבית קדם ?? אלהכון וילכון:
 ז ועתה שא נא חטאתי אך הפעם והעתירו
 ליהנה אלהיכם ויסר מעלי רק את־תמות הנה:
 ועתה שא נא חטאתי אך הפעם והעתירו ליהנה
 אלהיכם ויסר מעלי רק את־תמות הנה: וכען
 שבוק כען לחובי ברם זמנא הדא וצלו קדם ??
 אלהכון ויעדי מני לחוד ית מותא הדין: יח ויצא
 מעם פרעה ויעתר אל־יהוה: ויצא מעם פרעה
 ויעתר אל־יהוה: ונפק מלות פרעה וצלי קדם ??:
 ט ויהפך יהוה רוחים חזק מאד וישא את־
 הארפה ויתקעוהו ימה סוף לא נשאר ארפה
 אחד בכל גבול מצרים: ויהפך יהוה רוחים חזק
 מאד וישא את־הארפה ויתקעוהו ימה סוף לא

וְעִשְׂנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ: וְאָמַר מֹשֶׁה אֵף אֶת תַּמְסַר
בִּידְנָא נִכְסַת קִדְשֵׁיךָ וְעִלּוֹן וְנַעֲבֹד קִדְשׁ יי אֱלֹהֵנָא:
וּגַם־מִקִּנְיָנוּ יִלְךְ עִמָּנוּ לֹא תִשָּׂאֵל פְּרִסָּה בִּי
מִמֶּנּוּ נִקַּח לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֲנַחְנוּ
לֹא־נִדְעַע מַה־נַּעֲבֹד אֶת־יְהוָה עַד־בֹּאֵנוּ שָׁמָּה:
וּגַם־מִקִּנְיָנוּ יִלְךְ עִמָּנוּ לֹא תִשָּׂאֵל פְּרִסָּה בִּי מִמֶּנּוּ
נִקַּח לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֲנַחְנוּ לֹא־נִדְעַע
מַה־נַּעֲבֹד אֶת־יְהוָה עַד־בֹּאֵנוּ שָׁמָּה: וְאֵף בְּעִירְנָא
זוּיֵל עִמָּנָא לֹא תִשָּׂאֵר מִדַּעַם אַרְי מִנָּה אֲנַחְנָא
נִסְכִּין לַמִּפְלַח קִדְשׁ יי אֱלֹהֵנָא וְאֲנַחְנָא לִית אֲנַחְנָא
יְדַעִין מַה נִּפְלַח קִדְשׁ יי עַד מִיתְנָא תַּמָּן: וּיְחֻזַּק
יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם: וְיִחֻזַּק
יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחָם: וְאֶתְקַף
יי יֵת לִבָּא דְפְרַעֲה וְלֹא אָבָה לְשַׁלְּחוּתְהוֹן:
כֹּה וַיֹּאמְרוּ־לוֹ פְּרַעֲה לְךָ מַעֲלֵי הַשָּׁמַר לְךָ אֵל־
תִּסְפָּה רְאוֹת פָּנָי כִּי בַיּוֹם רִאֲתֶךָ פָּנָי תָּמוֹת:
וַיֹּאמְרוּ־לוֹ פְּרַעֲה לְךָ מַעֲלֵי הַשָּׁמַר לְךָ אֵל־תִּסְפָּה
רְאוֹת פָּנָי כִּי בַיּוֹם רִאֲתֶךָ פָּנָי תָּמוֹת: וְאָמַר לֵה
פְּרַעֲה אֲזִיל מַעֲלֵי אִסְתַּמְר לֵךְ לֹא תוֹסִיף לְמַחְזֵי
אִפִּי אַרְי בְּיוֹמָא דְתַחְזֵי אִפִּי תָּמוֹת: כֹּה וַיֹּאמְרוּ
מֹשֶׁה בֵּן דְּבִרְתָּ לֹא־אִסְפָּה עוֹד רְאוֹת פָּנֶיךָ: וַיֹּאמְרוּ
מֹשֶׁה בֵּן דְּבִרְתָּ לֹא־אִסְפָּה עוֹד רְאוֹת פָּנֶיךָ: וְאָמַר
מֹשֶׁה יָאוֹת מְלִילְתָּא לֹא אוֹסִיף עוֹד לְמַחְזֵי
אִפִּיךָ: פ א וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֵל־מֹשֶׁה עוֹד נִגַּע
אֶחָד אָבִיא עַל־פְּרַעֲה וְעַל־מִצְרַיִם אַחֲרֵי־כֵן
יִשְׁלַח אֶתְכֶם מוֹזֵה בְּשַׁלְּחוֹ כְּלָה גֵרֵשׁ יִגְרֵשׁ
אֶתְכֶם מוֹזֵה: וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֵל־מֹשֶׁה עוֹד נִגַּע
אֶחָד אָבִיא עַל־פְּרַעֲה וְעַל־מִצְרַיִם אַחֲרֵי־כֵן
יִשְׁלַח אֶתְכֶם מוֹזֵה בְּשַׁלְּחוֹ כְּלָה גֵרֵשׁ יִגְרֵשׁ
אֶתְכֶם מוֹזֵה: וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה עוֹד מִכְתָּשׁ חַד
אִיתִי עַל פְּרַעֲה וְעַל מִצְרַיִם בְּתַר בֵּן יִשְׁלַח יִתְכּוֹן
מִכָּא בְּשַׁלְּחוּתְהָ גְמִירָא תִּרְכָּא יִתְרִיף יִתְכּוֹן מִכָּא:
כ דְּבִרְנָא בְּאֲזִנֵּי הָעָם וַיִּשְׂאָלוּ אִישׁ מֵאֵת
רַעְהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רַעְוֵתְהָ כְּלֵי־כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב:

נִשְׂאֵר אֶרְבָּה אַחֲד בְּכָל גְּבוּל מִצְרַיִם: וְהִפְךָ יי
רוּחָא מַעֲרָבָא תַּקִּיף לְחַדָּא וְנִטְל יֵת גּוֹבָא וְרַמְהֵי
לִימָא דְסוּף לֹא אִשְׁתַּאֲר גּוֹבָא חַד בְּכָל תַּחוּם
מִצְרַיִם: כ וַיִּחֻזַּק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲה וְלֹא שַׁלַּח
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וַיִּחֻזַּק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרַעֲה וְלֹא
שַׁלַּח אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וְאֶתְקַף יי יֵת לִבָּא דְפְרַעֲה
וְלֹא שַׁלַּח יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פ כֹּה וַיֹּאמְרוּ יְהוָה
אֵל־מֹשֶׁה נִטְה יְדָךְ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חִשְׁף
עַל־אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַּשׁ חִשְׁף: וַיֹּאמְרוּ יְהוָה
אֵל־מֹשֶׁה נִטְה יְדָךְ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חִשְׁף עַל־
אֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּמַּשׁ חִשְׁף: וְאָמַר יי לְמֹשֶׁה אַרְיִם
יְדָךְ עַל צִית שְׁמַיָּא וַיְהִי חִשּׁוּכָא עַל אֶרְעָא
דְּמִצְרַיִם בְּתַר דִּיעֲדֵי קָבֵל לִילְיָא: כב וַיִּט מֹשֶׁה
אֶת־יָדוֹ עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חִשְׁף־אֶפְלָה בְּכָל־
אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשַׁת יָמִים: וַיִּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ
עַל־הַשָּׁמַיִם וַיְהִי חִשְׁף־אֶפְלָה בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרַיִם
שְׁלֹשַׁת יָמִים: וְאַרְיִם מֹשֶׁה יֵת יָדָה עַל צִית שְׁמַיָּא
וְהָיָה חִשּׁוּף קָבֵל בְּכָל אֶרְעָא דְמִצְרַיִם תִּלְתָּא
יוֹמִין: כג לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו וְלֹא־קָמוּ אִישׁ
מִתַּחְתּוֹ שְׁלֹשַׁת יָמִים וְלִכְל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה
אוֹר בְּמוֹשְׁבֵיכֶם: לֹא־רָאוּ אִישׁ אֶת־אֲחִיו וְלֹא־
קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתּוֹ שְׁלֹשַׁת יָמִים וְלִכְל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבֵיכֶם: לֹא חָזוּ אִנְשׁ יֵת אַחֲוֵהִי וְלֹא
קָמוּ אִנְשׁ מִתַּחְתּוֹתְהִי תִלְתָּא יוֹמִין וְלִכְל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הָיָה נְהוּרָא בְּמוֹתְבְּנֵהוֹן:

שְׁלִישׁ כ וַיִּקְרָא פְּרַעֲה אֵל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לְכוּ עִבְדוּ
אֶת־יְהוָה רַק צְאוּנְכֶם וּבְקַרְכֶם יֵצֵג גַּם־טַפְכֶם
יִלְךְ עִמָּכֶם: וַיִּקְרָא פְּרַעֲה אֵל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ לְכוּ
עִבְדוּ אֶת־יְהוָה רַק צְאוּנְכֶם וּבְקַרְכֶם יֵצֵג גַּם־טַפְכֶם
יִלְךְ עִמָּכֶם: וַקְרָא פְּרַעֲה לְמֹשֶׁה וַאֲמַר אֲזִילוּ פְּלַחוּ
קִדְשׁ יי לְחוּד עֲנֻכוֹן וְתוֹרְכוֹן שְׂבוּקוֹ אֵף טַפְלִכוֹן
זוּיֵל עִמָּכוֹן: כֹּה וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה גַם־אֲתָה תִתֵּן
בְּיָדְנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת וְעִשְׂנוּ לַיהוָה אֱלֹהֵינוּ:
וַיֹּאמְרוּ מֹשֶׁה גַם־אֲתָה תִתֵּן בְּיָדְנוּ זְבָחִים וְעֹלֹת

דְּבַר־נָא בְּאוֹנֵי הָעַם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ
וְאָשָׁה מֵאֵת רֵעֵתָהּ כְּלֵי־כֶסֶף וְכֵלֵי זָהָב: מִלִּיל
כַּעַן קָדַם עָמָא וּשְׂאִילוֹ גִבּוֹר מִן חִבְרָה וְאִתְמַתָּא מִן
חִבְרָתָהּ מִנִּין דְּכֶסֶף וּמִנִּין דְּדָהָב: ג וַיִּתֵּן יְהוָה
אֶת־חַן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם גַּם אֶת־מֹשֶׁה
גְּדוֹל מְאֹד בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פְרָעָה
וּבְעֵינֵי הָעַם: וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־חַן הָעַם בְּעֵינֵי מִצְרַיִם
גַּם אֶת־מֹשֶׁה גְּדוֹל מְאֹד בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם בְּעֵינֵי
עַבְדֵי־פְרָעָה וּבְעֵינֵי הָעַם: וַיִּהְיֶה יְיָ עִמָּא
לְרַחֲמֵינּוּ בְּעֵינֵי מִצְרַיִם אֲפֻּ גִבְרָא מֹשֶׁה רַב לְחַדָּא
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם בְּעֵינֵי עַבְדֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי
עָמָא: ס

וכעין וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר יְהוָה כְּחֻצַּת הַלַּיְלָה
אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה כֹּה אָמַר
יְהוָה כְּחֻצַּת הַלַּיְלָה אֲנִי יוֹצֵא בְּתוֹךְ מִצְרַיִם: וַאֲמַר
מֹשֶׁה כַּדְּנֻן אָמַר יְיָ כְּפִלְגֹת לִילִיא אֲנָא מִתְגַּלִּי
בְּגוֹ מִצְרַיִם: ה וַיִּמָּת כְּלֵי־כֶסֶף בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם
מִבְּכֹר פְּרָעָה הַיֵּשֵׁב עַל־כֶּסֶף עַד בְּכֹר
הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים וְכָל בְּכֹר בְּהֵמָה:
וַיִּמָּת כְּלֵי־כֶסֶף בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם מִבְּכֹר פְּרָעָה הַיֵּשֵׁב
עַל־כֶּסֶף עַד בְּכֹר הַשְּׂפָחָה אֲשֶׁר אַחַר הַרְחִים
וְכָל בְּכֹר בְּהֵמָה: וַיִּמּוֹת כָּל בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא
דְּמִצְרַיִם מִבּוֹכְרָא דְּפְרָעָה דְּעֵתִיד לְמַתְּבַּעַל פְּרָסִי
מִלְכוּתָהּ עַד בּוֹכְרָא דְּאִתְמַתָּא דִּי בְּתַר רִיחִיא וְכָל
בּוֹכְרָא דְּבַעֲרִיא: ו וְהָיְתָה צַעֲקָה גְּדֹלָה בְּכָל־
אַרְצֵי מִצְרַיִם אֲשֶׁר כָּמֹהוּ לֹא נְהִיְתָה וְכָמֹהוּ לֹא
תִסָּף: וְהָיְתָה צַעֲקָה גְּדֹלָה בְּכָל־אַרְצֵי מִצְרַיִם אֲשֶׁר
כָּמֹהוּ לֹא נְהִיְתָה וְכָמֹהוּ לֹא תִסָּף: וַתְּהִי צוּחֻמָּא
רַבָּא בְּכָל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם דְּכּוּתָהּ לֹא הָיְתָה וְדְכּוּתָהּ
לֹא תִסָּף: וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרִץ־פִּלְבִּי
לְשׁוֹנוֹ לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר
יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל: וְכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֹא יִחְרִץ־פִּלְבִּי לְשׁוֹנוֹ לְמֵאִישׁ וְעַד־בְּהֵמָה
לְמַעַן תִּדְעוּן אֲשֶׁר יַפְלֶה יְהוָה בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין

יִשְׂרָאֵל: וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנּוּק כְּלָבָא לִישְׁנָה
לְמִנְפַּח לְמֵאֲנָשָׁא וְעַד בְּעִירָא בְּדִיל דְּתִדְעוּן
דִּיפְרִישׁ יְיָ בֵּין מִצְרַיִם וּבֵין יִשְׂרָאֵל: ה וַיִּרְדּוּ
כְּלֵי־עַבְדֵי יְיָ אֱלֹהֵי אֲלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ־לִי לֵאמֹר צֵא
אַתָּה וְכָל־הָעַם אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי־כֵן אֲצֵא
וַיֵּצֵא מִעַם־פְּרָעָה בְּחֵרֵי־אָף: וַיִּרְדּוּ כְּלֵי־עַבְדֵי יְיָ
אֱלֹהֵי אֲלֵי וְהִשְׁתַּחֲוּוּ־לִי לֵאמֹר צֵא אַתָּה וְכָל־הָעַם
אֲשֶׁר־בְּרַגְלֶיךָ וְאַחֲרֵי־כֵן אֲצֵא וַיֵּצֵא מִעַם־פְּרָעָה
בְּחֵרֵי־אָף: וַיִּחַתּוּן כָּל עַבְדֵי יְיָ אֲלֵינּוּ וַיִּבְעוּן
מִנֵּי לְמִימַר פּוּק אַתָּה וְכָל עָמָא דִּי עִמָּךְ וְכַתְּרָא
אַפּוּק וְנִפְק מְלוֹת פְּרָעָה בְּתַקּוּף רְגֻז: ס וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרָעָה לְמַעַן
רְבוֹת מוֹפְתֵי בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
מֹשֶׁה לֹא־יִשְׁמַע אֲלֵיכֶם פְּרָעָה לְמַעַן רְבוֹת מוֹפְתֵי
בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם: וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה לֹא יִקְבַּל מִנְּכֹן
פְּרָעָה בְּדִיל לְאַסְגָּאָה מִפְתֵי בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם:
וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ אֶת־כָּל־הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה
לְפָנֵי פְרָעָה וַיִּחַזַּק יְהוָה אֶת־לֵב פְּרָעָה וְלֹא־
שָׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ: וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָשׂוּ
אֶת־כָּל־הַמּוֹפְתִים הָאֵלֶּה לְפָנֵי פְרָעָה וַיִּחַזַּק יְהוָה
אֶת־לֵב פְּרָעָה וְלֹא־שָׁלַח אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצוֹ:
וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן עָבְדוּ יְיָ כָּל מוֹפְתֵי הָאֵלֵּין קָדַם
פְּרָעָה וְאַתְּקִיף יְיָ יְתָ לְבָא דְּפְרָעָה וְלֹא שָׁלַח יְתָ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָה: ס וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
וְאַל־אַהֲרֹן בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם לֵאמֹר: וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וְאַל־אַהֲרֹן בְּאַרְצֵי מִצְרַיִם לֵאמֹר: וַאֲמַר יְיָ
לְמֹשֶׁה וְלְאַהֲרֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמִימַר:
ז הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא
לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה: הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ
חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה: יִרְחֵא
הַדִּין לְכוּן רִישׁ יִרְחִין קְדָמַי הוּא לְכוּן לְיִרְחֵי
שְׁמָא: ג דְּבָרוּ אֶל־כָּל־עַדְתַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בְּעֵשֶׂר לְחֲדָשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֵׁה לְבֵית־
אָבִת שֵׁה לְבֵית־: דְּבָרוּ אֶל־כָּל־עַדְתַּת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

קרבו: אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשְׁל מִבִּשְׁל בְּמִים
 כִּי אִם־צִלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־פְּרָעָיו וְעַל־קִרְבוֹ: לֹא
 תִּכְלֹן מִגַּה כַּד חֵי וְאַף לֹא בִשְׁלָא מִבִּשְׁל בְּמִיא
 אֶלְהֶן טָוִי נֹור רִישָׁה עַל פְּרָעוּהִי וְעַל גְּוֹה:
 וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בִּקֵּר וְהַנְּתַר מִמֶּנּוּ
 עַד־בִּקֵּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ: וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־
 בִּקֵּר וְהַנְּתַר מִמֶּנּוּ עַד־בִּקֵּר בְּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ: וְלֹא
 תִּשְׂאוּן מִגַּה עַד צִפְרָא וּדְיִשְׁתַּאֲר מִגַּה עַד צִפְרָא
 בְּנוֹרָא תוֹקְדוּן: י וְכִכְהָ תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם
 חֲגָרִים נְעֻלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמְקַלְכֶם בְּיַדְכֶם
 וְאִכְלֹתֶם אֹתוֹ בַּחֲפוּזִן פֶּסַח הוּא לִיהוּה: וְכִכְהָ
 תֹאכְלוּ אֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים נְעֻלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם
 וּמְקַלְכֶם בְּיַדְכֶם וְאִכְלֹתֶם אֹתוֹ בַּחֲפוּזִן פֶּסַח הוּא
 לִיהוּה: וּכְדִין תִּיכְלוּן יְתָה חֲרֻצִיכוֹן יְהוּן אֶסִירִין
 מִסְּנִיכוֹן בְּרַגְלִיכוֹן וְחֲטִרִיכוֹן בְּיַדִּיכוֹן וְתִיכְלוּן
 יְתָה בְּכִילוֹ פֶּסְחָא הוּא קָדָם יי: י וְעַבְרַתִּי
 בְּאַרְצ־מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָל־בְּכוֹר
 בְּאַרְצ־מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי
 מִצְרַיִם אֲעִשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוּה: וְעַבְרַתִּי
 בְּאַרְצ־מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה וְהִפִּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאַרְצ־
 מִצְרַיִם מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם
 אֲעִשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוּה: וְאַתְּגִלִּיתִי בְּאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם בְּלִילָא הַדִּין וְאַקְטוּל כָּל בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם מֵאַנְשָׁא וְעַד בְּעִירָא וּבְכָל טְעוֹת מִצְרַיִם
 אֲעַבְד דִּינִין אָנָּא יי: י וְהִיָּה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל
 הַבְּתִימִם אֲשֶׁר אַתֶּם שֵׁם וְרֹאיתִי אֶת־הַדָּם
 וּפִסַּחְתִּי עֲלֵיכֶם וְלֹא־יְהִיָּה בְּכֶם גְּנֹף לְמִשְׁחִית
 בְּהַפְּתִי בְּאַרְצ־מִצְרַיִם: וְהִיָּה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל
 הַבְּתִימִם אֲשֶׁר אַתֶּם שֵׁם וְרֹאיתִי אֶת־הַדָּם וּפִסַּחְתִּי
 עֲלֵיכֶם וְלֹא־יְהִיָּה בְּכֶם גְּנֹף לְמִשְׁחִית בְּהַפְּתִי בְּאַרְצ־
 מִצְרַיִם: וְהִיָּה דְמָא לְכוֹן לְאֹת עַל בְּתִיא דִּי אַתּוֹן
 תַּפְן וְאַחֲזִי יְתָ דְמָא וְאַיְחוּס עֲלִיכוֹן וְלֹא יְהִי בְּכוֹן
 מוֹתָא לְחַבְלָא בְּמַקְטְלִי בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם: י וְהִיָּה
 הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לִיהוּה

בְּעִשֶׂר לַחֲדָשׁ הַזֶּה וְיִקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה לְבֵית־אֲבֹת
 שֶׁה לְבֵית: מִלִּילוֹ עִם כָּל כְּנֻשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל לְמִימַר
 בְּעִסְרָא לִירְחָא הַדִּין וְיִסְבוּן לְהוֹן גְּבַר אֲמַר לְבֵית
 אָבָא אֲמַר לְבֵיתָא: י וְאִם־יִמְעַט הַפִּיתִי מִהַיּוֹת
 מִשֶׁה וְלִקַּח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת
 נִפְשָׁת אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ תְּכַסּוּ עַל־הַשֶּׁה: וְאִם־
 יִמְעַט הַפִּיתִי מִהַיּוֹת מִשֶׁה וְלִקַּח הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֵב
 אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נִפְשָׁת אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ תְּכַסּוּ
 עַל־הַשֶּׁה: וְאִם יִזְעִיר בֵּיתָא מִלְּאִתְּמַנְאָה עַל
 אֲמַרָא וְיִסַּב הוּא וְשִׁיבְכָה דְקָרִיב לְבֵיתָה בְּמַנְן
 נִפְשָׁתָא גְבַר לְפּוּם מִיכְלָה תִּתְּמַנּוּן עַל אֲמַרָא:
 ה שֶׁה תְּמִים זְכַר בְּר־שְׁנָה יְהִיָּה לָכֶם מִן
 הַכְּבָשִׁים וּמִן־הַעֲוִים תִּקְחוּ: שֶׁה תְּמִים זְכַר
 בְּר־שְׁנָה יְהִיָּה לָכֶם מִן־הַכְּבָשִׁים וּמִן־הַעֲוִים תִּקְחוּ:
 אֲמַר שְׁלִים דְּכַר בַּר שְׁתָּה יְהִי לְכוֹן מִן אֲמַרְנָא וּמִן
 עֲזִיָּא תִּסְבוּן: וְהִיָּה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד
 אַרְבַּעָה עֶשְׂרִי יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה וּשְׁחַטּוּ אֹתוֹ כָּל
 קְהַל עַדְת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים: וְהִיָּה לָכֶם
 לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבַּעָה עֶשְׂרִי יוֹם לַחֲדָשׁ הַזֶּה
 וּשְׁחַטּוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עַדְת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים:
 וְהִיָּה לְכוֹן לְמִטְרָא עַד אַרְבַּעָא עֶסְרָא יוֹמָא לִירְחָא
 הַדִּין וְיִכְסוּן יְתָה כָּל קְהֵלָא כְּנֻשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל בֵּין
 שְׁמִשְׂיָא: י וְלִקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי
 הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבְּתִימִם אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
 אֹתוֹ בָּהֶם: וְלִקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי
 הַמְּזוּזוֹת וְעַל־הַמִּשְׁקוֹף עַל הַבְּתִימִם אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
 אֹתוֹ בָּהֶם: וְיִסְבוּן מִן דְּמָא וְיִתְּנוּן עַל תְּרִין סַפִּיא
 וְעַל שְׁקַפָּא עַל בְּתִיא דִּיכְלוּן יְתָה בְּהוּן: ה וְאֶכְלוּ
 אֶת־הַבֶּשֶׂר בְּלִילָה הַזֶּה צִלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־
 מְרָרִים יֹאכְלֵהוּ: וְאֶכְלוּ אֶת־הַבֶּשֶׂר בְּלִילָה הַזֶּה
 צִלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מְרָרִים יֹאכְלֵהוּ: וְיִכְלוּן יְתָ
 בִּסְרָא בְּלִילָא הַהוּא טָוִי נֹור וּפְטִיר עַל מְרָרִין
 יִכְלָנָה: ט אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבִשְׁל מִבִּשְׁל
 בְּמִים כִּי אִם־צִלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־פְּרָעָיו וְעַל־

לְדַרְתֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּחְגְּהוּ: וְהִיא הַיּוֹם הַזֶּה לָכֵם לִזְכָּרוֹן וְהַגִּתֶם אֹתוֹ חֵן לִיהוָה לְדַרְתֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם תִּחְגְּהוּ: וַיְהִי יוֹמָא הַדִּין לְכוֹן לְדוּכְרָנָא וַתִּחְגְּוּ יַתָּה חֲזָא קִדְם יי לְדַרְיִכוֹן קִנְס עֲלֵם תִּחְגְּנָה: טו שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אַךְ בְּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֵבֶל חֲמִין וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן עַד־יּוֹם הַשְּׁבַעִי: שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אַךְ בְּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁפִּיתוּ שְׂאֵר מִבְּתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֵבֶל חֲמִין וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן עַד־יּוֹם הַשְּׁבַעִי: שְׁבַעַת יוֹמִין פִּטְרִי תִיכְלוֹן בְּרַם בְּיוֹמָא קַדְמָאָה תִּבְטְלוֹן חֲמִיעַ מִבְּתֵיכֶם אַרְי כָּל דְיִכּוֹל חֲמִיעַ וַיִּשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹמָא קַדְמָאָה עַד יוֹמָא שְׁבִיעֵאָה: טז וּבְיּוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא־קִדְשׁ וּבְיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קִדְשׁ יְהִי לָכֵם כָּל־מְלֹאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֹאכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוּ יַעֲשֶׂה לָכֵם: וּבְיּוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא־קִדְשׁ וּבְיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קִדְשׁ יְהִי לָכֵם כָּל־מְלֹאכָה לֹא־יַעֲשֶׂה בָהֶם אַךְ אֲשֶׁר יֹאכֵל לְכָל־נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוּ יַעֲשֶׂה לָכֵם: וּבְיוֹמָא קַדְמָאָה מְעַרַע קַדִּישׁ וּבְיוֹמָא שְׁבִיעֵאָה מְעַרַע קַדִּישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֵיבִידָא לֹא יִתְעַבַד בְּהוֹן בְּרַם דִּי מִתְאַכַּל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא בְּחִדּוּחֵי יִתְעַבַד לְכוֹן: יז וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־הַמִּצְוֹת כִּי בְעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־ הַיּוֹם הַזֶּה לְדַרְתֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם: וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־הַמִּצְוֹת כִּי בְעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת־צִבְאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־ הַיּוֹם הַזֶּה לְדַרְתֵיכֶם חֶקֶת עוֹלָם: וְתִשְׁרוּן יַת פִּטְרִיא אַרְי בְּכִרְן יוֹמָא הַדִּין אֶפְיָקִית יַת חִילִיכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְתִשְׁרוּן יַת יוֹמָא הַדִּין לְדַרְיִכוֹן קִנְס עֲלֵם: יח בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּעָרַב תֹּאכְלוּ מִצַּת עֹד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִים

לַחֲדָשׁ בְּעָרַב: בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ בְּעָרַב תֹּאכְלוּ מִצַּת עֹד יוֹם הָאֶחָד וְעֵשְׂרִים לַחֲדָשׁ בְּעָרַב: בְּנִיִּסָן בְּאַרְבַּעָא עָסְרָא יוֹמָא לִירְחָא בְרַמְשָׂא תִיכְלוֹן פִּטְרִיא עַד יוֹמָא עָסְרִין וְחַד לִירְחָא בְרַמְשָׂא: ט שְׁבַעַת יָמִים שְׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבֵתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֵבֶל מִחֲמַצַּת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל בְּגַר וּבְאֹרַח הָאֶרֶץ: שְׁבַעַת יָמִים שְׂאֵר לֹא יִמְצָא בְּבֵתֵיכֶם כִּי | כָּל־אֵבֶל מִחֲמַצַּת וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל בְּגַר וּבְאֹרַח הָאֶרֶץ: שְׁבַעַת יוֹמִין חֲמִיר לֹא יִשְׁתַּכַּח בְּבֵתֵיכֶם אַרְי כָּל דְיִכּוֹל מִחֲמַעָא וַיִּשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל בְּגִירָא וּבְצִיבָא דְאַרְעָא: כ כָּל־מִחֲמַצַּת לֹא תֹאכְלוּ כָּל מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: כָּל־מִחֲמַצַּת לֹא תֹאכְלוּ כָּל מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: כָּל מִחֲמַעָא לֹא תִיכְלוֹן כָּל מוֹתְבִיכֶם תִּיכְלוֹן פִּטְרִיא: פ

חֲמִישִׁי כֹא וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֵם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסֶח: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֵם צֹאן לְמִשְׁפַּחְתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסֶח: וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל סְבִי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן אֲתַנְגִּידוּ וְסִיבּוּ לְכוֹן (מִן בְּנֵי) עֲנָא לְזַרְעֵיכֶם וְכֹסּוּ פֶסְחָא: כג וּלְקַחְתֶּם אֲגַדַּת אֵזוֹב וּמְבַלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר־בִּסְפָּר וְהַגַּעְתֶּם אֵל־הַמִּשְׁקוֹף וְאֵל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בִּסְפָּר וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִמִּתַּח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר: וּלְקַחְתֶּם אֲגַדַּת אֵזוֹב וּמְבַלְתֶּם בָּדָם אֲשֶׁר־בִּסְפָּר וְהַגַּעְתֶּם אֵל־הַמִּשְׁקוֹף וְאֵל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בִּסְפָּר וְאַתֶּם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִמִּתַּח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר: וְתִסְבוּן אֶסְרַת אֲזוֹבָא וְתִטְבְּלוּן בְּדָמָא דְבָמְנָא וְתַדִּין לְשִׁקְפָא וְלַתְרִין סִפְּרָא מִן דָּמָא דְבָמְנָא וְאַתּוֹן לֹא תִפְקוּן אֲנָשׁ מִתְרַע בֵּיתָה עַד צַפְרָא: כד וְעִבְרַי יְהוָה לְגַנֵּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה

שיש בו ויהי | בְּחֵצֵי הַלַּיְלָה וַיְהוּהָ הַכֹּהֵן כָּל־
 בְּכוֹר בְּאַרְצָן מִצְרַיִם מִבְּכֹר פְּרָעָה הַיֹּשֵׁב עַל־
 כֶּסֶאֱו עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל
 בְּכוֹר בְּהֵמָה: וַיְהִי | בְּחֵצֵי הַלַּיְלָה וַיְהוּהָ הַכֹּהֵן
 כָּל־בְּכוֹר בְּאַרְצָן מִצְרַיִם מִבְּכֹר פְּרָעָה הַיֹּשֵׁב
 עַל־כֶּסֶאֱו עַד בְּכוֹר הַשִּׁבְי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וְכָל
 בְּכוֹר בְּהֵמָה: וַהֲוֵה בַּפְּלֹגוֹת לִילִיאַ וַיִּי קָטַל כָּל
 בּוֹכְרָא בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבּוֹכְרָא דְּפְרָעָה דְּעֵתִיד
 לְמַתָּב עַל כְּרִסֵּי מַלְכוּתָהּ עַד בּוֹכְרָא דְּשִׁבְיָא דִּי
 בְּבֵית אֲסִירֵי וְכָל בּוֹכְרָא דְּבְעִירָא: ל וַיִּקָּם פְּרָעָה
 לַיְלָה הוּא וְכָל־עַבְדָּו וְכָל־מִצְרַיִם וַתְּהִי צַעֲקָה
 גְּדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי־אֵין בֵּית אֲשֶׁר אֵין־שֵׁם מֵת:
 וַיִּקָּם פְּרָעָה לַיְלָה הוּא וְכָל־עַבְדָּו וְכָל־מִצְרַיִם
 וַתְּהִי צַעֲקָה גְּדֹלָה בְּמִצְרַיִם כִּי־אֵין בֵּית אֲשֶׁר
 אֵין־שֵׁם מֵת: וְקָם פְּרָעָה לִילִיאַ הוּא וְכָל עַבְדֵּוְהִי
 וְכָל מִצְרַיִם וַהֲוֹת צֹחֲקָא רַבְתָּא בְּמִצְרַיִם אַרִי
 לִית בֵּיתָא דִּי לִית הֲוֵה בֵּה תַמָּן מֵתָא: לא וַיִּקְרָא
 לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה וַיֹּאמְרוּ קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ
 עַמִּי גַם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עַבְדוּ
 אֶת־יְהוָה כְּדַבְּרֵכֶם: וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לַיְלָה
 וַיֹּאמְרוּ קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַם־אַתֶּם גַּם־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וּלְכוּ עַבְדוּ אֶת־יְהוָה כְּדַבְּרֵכֶם: וַיִּקְרָא
 לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לִילִיאַ וַאֲמַר קוּמוּ פְּרִקוּ מִגּוֹ עַמִּי
 אַף אֲתוּן אִף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲזִילוּ פְּלַחוּ קָדָם: יי
 כְּמָא דְּהוּוִיתוּן אַמְרִין: יב גַּם־צֹאנְכֶם גַּם־בְּקִרְכֶם
 קָחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבְרַתֶם וּלְכוּ וּבְרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי:
 יג גַּם־צֹאנְכֶם גַּם־בְּקִרְכֶם קָחוּ כַּאֲשֶׁר דִּבְרַתֶם וּלְכוּ
 וּבְרַכְתֶּם גַּם־אֹתִי: אַף עָנְכוּן אִף תּוֹרְכוּן דְּבָרוּ
 כְּמָא דִּי מְלַלְתוּן וַאֲזִילוּ וְצִלוּ אִף עַלִּי: יד וַתַּחֲזֹק
 מִצְרַיִם עַל־הָעַם לְמַהֵר לְשַׁלְּחֵם מִן־הָאָרֶץ כִּי
 אָמְרוּ פְּלָנוּ מָתַיִם: וַתַּחֲזֹק מִצְרַיִם עַל־הָעַם
 לְמַהֵר לְשַׁלְּחֵם מִן־הָאָרֶץ כִּי אָמְרוּ פְּלָנוּ מָתַיִם:
 וַתִּקְיַפַּת מִצְרַיִם עַל עֲמָא לְאוּחָאָה לְשַׁלְּחוּתָהוּן
 מִן אַרְעָא אַרִי אָמְרוּ פְּלָנָא מִתִּין: יו וַיִּשָּׂא הָעַם

אֶת־הָדָם עַל־הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמּוֹזוֹת וּפְסַח
 יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמַּשְׁחִית לְבֹא
 אֶל־בְּתִיכֶם לְנֹגֵף: וְעַבְר יְהוָה לְנֹגֵף אֶת־מִצְרַיִם
 וַרְאָה אֶת־הָדָם עַל־הַמִּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמּוֹזוֹת
 וּפְסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יָתַן הַמַּשְׁחִית לְבֹא
 אֶל־בְּתִיכֶם לְנֹגֵף: יז וַיִּתְגַּלִּי יי לְמַמְחֵי יַת מִצְרַיִם
 וַיַּחֲזִי יַת דְּמָא עַל שַׁקְפָא וְעַל תַּרְיִן סַפְיָא וַיַּחֲסוּ
 יי עַל תַּרְעָא וְלֹא יִשְׁבּוּק לְחַבְּלָא לְמֵיעַל לְכַתְּיִכוּן
 לְמַמְחֵי: כו וַיִּשְׁמְרֵתֶם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה לְחַק־לְךָ
 וּלְבְנֵיךָ עַד־עוֹלָם: וַיִּשְׁמְרֵתֶם אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה
 לְחַק־לְךָ וּלְבְנֵיךָ עַד־עוֹלָם: וַתִּשְׁרוּן יַת פִּתְגָמָא
 הַדִּין לְקָם לָךְ וּלְבְנֵיךָ עַד עָלָם: כז וְהָיָה כִּי
 תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָתַן יְהוָה לְכֶם כַּאֲשֶׁר
 דִּבֶּר וַיִּשְׁמְרֵתֶם אֶת־הַעֲבֹדָה הַזֹּאת: וְהָיָה כִּי
 תָּבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יָתַן יְהוָה לְכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
 וַיִּשְׁמְרֵתֶם אֶת־הַעֲבֹדָה הַזֹּאת: וַיְהִי אַרִי תַעֲלוּן
 לְאַרְעָא דִּיתַן יי לְכוּן כְּמָא דִּי מַלִּיל וַתִּשְׁרוּן יַת
 פְּלַחְנָא הַדִּין: כח וְהָיָה כִּי־וַאֲמַרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם
 מַה הַעֲבַדְתָּ הַזֹּאת לְכֶם: וְהָיָה כִּי־וַאֲמַרוּ אֲלֵיכֶם
 בְּנֵיכֶם מַה הַעֲבַדְתָּ הַזֹּאת לְכֶם: וַיְהִי אַרִי יי־מְרוּן
 לְכוּן בְּנֵיכוּן מַה פְּלַחְנָא הַדִּין לְכוּן: כט וַאֲמַרְתֶּם
 זְבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתִי
 כְּנִי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנֹגֵפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־
 בְּתִינִי הַצִּיל וַיִּקְד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: וַאֲמַרְתֶּם
 זְבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בְּתִי כְּנִי־
 יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנֹגֵפוֹ אֶת־מִצְרַיִם וְאֶת־בְּתִינִי
 הַצִּיל וַיִּקְד הָעַם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: וַתִּמְרוּן דְּבַח תִּסֵּי
 הוּא קָדָם יי דִּי חֵס עַל בְּתִי כְּנִי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם
 כַּד תְּהוּ מַחֵי יַת מִצְרַאִי וַיַּת בְּתַנָּא שׁוּיב וְכַרְע
 עֲמָא וּסְגִידוּ: כז וּלְכוּ וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
 צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בֶּן עֲשׂוֹ: וַיִּלְכוּ
 וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה
 וְאַהֲרֹן בֶּן עֲשׂוֹ: וַאֲזִלוּ וְעַבְדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא
 דְּפַקִּיד יי יַת מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בֶּן עַבְדוּ: ס

אֶת־בְּצֻקוֹ טָרַם יַחְמֹץ מִשְׂאֲרֹתָם צָרְרַת
 בְּשִׂמְלֹתָם עַל־שִׂכְמָם: וַיֵּשֶׂא הָעָם אֶת־בְּצֻקוֹ
 טָרַם יַחְמֹץ מִשְׂאֲרֹתָם צָרְרַת בְּשִׂמְלֹתָם עַל־
 שִׂכְמָם: וַיִּטַּל עִמָּא יֵת לִישִׁיהוֹן עַד לֹא חָמַע
 מוֹתֵר אֶצְוֹתְהוֹן צָרִיר בִּלְבָשִׁיהוֹן עַל פְּתִיחֵיהוֹן:
 לֹא וּבְנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּדְבָר מֹשֶׁה וַיִּשְׂאֲלוּ
 מִמְּצָרִים כָּל־יְכֶסֶף וְכָל־זָהָב וּשְׂמֹלֹת: וּבְנֵי־
 יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּדְבָר מֹשֶׁה וַיִּשְׂאֲלוּ מִמְּצָרִים כָּל־
 כֶּסֶף וְכָל־זָהָב וּשְׂמֹלֹת: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ
 כַּפְתָּגָמָא דְּמֹשֶׁה וּשְׂאִילוֹ מִמְּצָרִים מְנִין דְּכֶסֶף
 וּמְנִין דְּזָהָב וּלְבוּשִׁין: לֹא וַיְהִי־הָיָה נָתַן אֶת־חֲנוֹן
 הָעָם בְּעֵינֵי מְצָרִים וַיִּשְׂאֲלוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת־
 מְצָרִים: וַיְהִי־הָיָה נָתַן אֶת־חֲנוֹן הָעָם בְּעֵינֵי מְצָרִים
 וַיִּשְׂאֲלוּם וַיִּנְצְלוּ אֶת־מְצָרִים: וַיֵּי זָהָב יֵת עִמָּא
 לְרַחֲמִין בְּעֵינֵי מְצָרִים וּשְׂאִילֵנוֹן וְרוֹקִינוֹ יֵת
 מְצָרִים: פ לֹא וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס
 סִכְתָּה כְּשִׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הַגְּבָרִים לְכָד
 מִטָּף: וַיִּסְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס סִכְתָּה כְּשִׁשׁ־
 מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלֵי הַגְּבָרִים לְכָד מִטָּף: וַיִּטְלוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל מִרַעְמֶסֶס לְסַפּוֹת כְּשֵׁת מֵאָה אֶלְפִין
 רַגְלָאִין גְּבָרָאִין בַּר מִסְּפָלָא: לֹא וְגַם־עָרַב רַב
 עִלָּה אִתָּם וַצָּאן וּבִקֵּר מִקְנֵה כֶּבֶד מֵאֹד:
 וְגַם־עָרַב רַב עִלָּה אִתָּם וַצָּאן וּבִקֵּר מִקְנֵה כֶּבֶד
 מֵאֹד: וַאֲף נִוְכְרָאִין סִגְיָאִין סְלִיקוּ עִמָּהוֹן וַעֲנָא
 וַתּוֹרִין בְּעִירָא סִגֵּי לְחֻדָּא: לֹא וַיֹּאפּוּ אֶת־הַבְּצֻק
 אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמְּצָרִים עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֹץ
 כִּי־גֵרְשׁוּ מִמְּצָרִים וְלֹא יִכְלוּ לְהִתְמַהֵמֵה וְגַם־
 צִדָּה לֹא־עָשׂוּ לָהֶם: וַיֹּאפּוּ אֶת־הַבְּצֻק אֲשֶׁר
 הוֹצִיאוּ מִמְּצָרִים עֲגַת מִצּוֹת כִּי לֹא חָמֹץ כִּי־גֵרְשׁוּ
 מִמְּצָרִים וְלֹא יִכְלוּ לְהִתְמַהֵמֵה וְגַם־צִדָּה לֹא־עָשׂוּ
 לָהֶם: וַאֲפוּ יֵת לִישָׂא דִּי אִפִּיקוּ מִמְּצָרִים גְּרִיצָן
 פְּשִׁרָן אַרְי לֹא חָמַע אַרְי אֲתַרְכוּ מִמְּצָרִים וְלֹא
 יִכִּילוּ לְאִתְעַפְּבָא וַאֲף וַזְּדִין לֹא עָבְדוּ לְהוֹן:
 מ וּמוֹשֵׁב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם

שלשים שנה וארבע מאות שנה: ומושב בני
 ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע
 מאות שנה: ומושב בני ישראל די יתיבו
 במצרים ארבע מאה ותלתין שנין: מא ויהי מקץ
 שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם
 היום הזה יצאו כל־צבאות יהוה מארץ
 מצרים: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות
 שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל־צבאות יהוה
 מארץ מצרים: והוה מסוף ארבע מאה ותלתין
 שנין והוה בכרן יומא הדין נפקו כל חיליא דיי
 מארעא דמצרים: מ ב ליל שמרים הוא ליהוה
 להוציאם מארץ מצרים הוא־הלילה הזה
 ליהוה שמרים לכל־בני ישראל לדרתם: ליל
 שמרים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים
 הוא־הלילה הזה ליהוה שמרים לכל־בני ישראל
 לדרתם: לילי נטיר הוא קדם יי לאפקותהון
 מארעא דמצרים הוא ליליא הדין קדם יי נטירין
 לכל בני ישראל לדריהון: פ מ ויאמר יהוה
 אל־משה ואהרן זאת חקת הפסח כל־בן־נכר
 לא־יאכל בו: ויאמר יהוה אל־משה ואהרן זאת
 חקת הפסח כל־בן־נכר לא־יאכל בו: ואמר יי
 למשה ולאהרן דא גזירת פסחא כל בר ישראל
 דישתמד לא יכול בה: מד וכל־עבד איש מקנת־
 כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: וכל־עבד איש
 מקנת־כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: וכל עבד
 גבר זביני כספא ותגור יתה בכן יכול בה:
 מה תושב ושכיר לא־יאכל בו: תושב ושכיר
 לא־יאכל בו: תומבא ואגירא לא יכול בה:
 מ בבות אחד יאכל לא־תוציא מן־הבית מן
 הפשר חוצה ועצם לא תשברו־בו: בבות אחד
 יאכל לא־תוציא מן־הבית מן־הפשר חוצה ועצם
 לא תשברו־בו: בבתבואא חדא ותאכל לא תפיק
 מן ביתא מן בסרא לכרא וגרמא לא תתברון
 בה: מ בלעדת ישראל יעשו אתו: כל־עדת

וְיָצֵאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדֵיכֶם כִּי בַחֲזֹק יָד הוֹצִיא
 יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֹאכַל חֶמְצִין וְאָמַר מֹשֶׁה
 לְעַמָּה הֵנוּ דְכִירִין יְת יוֹמָא הַדִּין דִּי נִפְקִיתוּן
 מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוֹתָא אַרִי בַתְקוּף יְדָא אֶפִיק יִי
 תְּחֹזֵן מִכָּא וְלֹא יִתְאַכַּל חֶמְיֵעַ: ה הַיּוֹם אַתֶּם
 יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאֶבִיב: הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ
 הָאֶבִיב: יוֹמָא דִּין אַתּוֹן נִפְקִין בְּרִחָא דְאַבִּיבָא:
 ה וְהָיָה כִּי־יָבִיֵאֵךְ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַפְּנִיעִי וְהַחֲתוּ
 וְהָאֲמַרְי וְהַחֲתוּ וְהִיבֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם
 לָתֵת לְךָ אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ וְעַבְדָּתְךָ אֶת־
 הָעַבְדָּה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה: וְהָיָה כִּי־יָבִיֵאֵךְ
 יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַפְּנִיעִי וְהַחֲתוּ וְהָאֲמַרְי וְהַחֲתוּ
 וְהִיבֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לָתֵת לְךָ אֶרֶץ זָבַת
 חֶלֶב וְדָבָשׁ וְעַבְדָּתְךָ אֶת־הָעַבְדָּה הַזֹּאת בְּחֹדֶשׁ
 הַזֶּה: וְהָיָה אַרְי יַעֲלֶנְךָ יִי לְאַרְעָא דְכַנְעַנְאָה וְחַתְמִי
 וְאַמּוֹרָאֵי וְחֹזָאֵי וִיבּוֹסָאֵי דִי קַיִים לְאַבְרָהָם לְמַתָּן
 לְךָ אַרְעָא עַבְדָּא חֶלֶב וְדָבָשׁ וְתַפְלַח יְת פְּלַחְנָא
 הָדָא בְּרִחָא הַדִּין: ו שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל מִצַּת
 וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חֹג לַיהוָה: שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל
 מִצַּת וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חֹג לַיהוָה: שִׁבְעָא יוֹמִין
 תִּיכּוֹל פְּטִירָא וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה חֲגָא קָדָם יִי:
 ו מִצּוֹת יֹאכַל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ
 חֶמְצִין וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכָל־גִּבְלֶיךָ: מִצּוֹת
 יֹאכַל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ חֶמְצִין וְלֹא־
 יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכָל־גִּבְלֶיךָ: פ טִיר וְתֹאכַל יְת
 שִׁבְעַת יוֹמִין וְלֹא יִתְחַזִּי לְךָ חֶמְיֵעַ וְלֹא יִתְחַזִּי לְךָ
 חֶמֶר בְּכָל תְּחוּמֶיךָ: ה וְהִגַּדְתָּ לְבָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא
 לֵאמֹר בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי
 מִמִּצְרַיִם: וְהִגַּדְתָּ לְבָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבֹר
 זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם: וְתַחֲזִי לְבָנֶיךָ
 בַּיּוֹמָא הַהוּא לְמִימְרָא דְבִיל דִּין עַבְד יִי לִי בְּמַפְקִי
 מִמִּצְרַיִם: ט וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל־יַדְךָ וְלִזְכוֹרֹן בֵּין
 עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ כִּי בַּיּוֹם
 חֲזַקְתָּ הוֹצֵאתְךָ יְהוָה מִמִּצְרַיִם: וְהָיָה לְךָ לְאוֹת

יִשְׂרָאֵל יַעֲשׂוּ אֹתוֹ: כָּל כְּנַשְׂתָּא דִּישְׂרָאֵל יַעֲבֹדוּן
 יְתָה: טו וְכִי־יִגְוֹר אֲתָךְ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה
 הַמּוֹל לוֹ כְּלִיזְכָר וְאֹו יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה
 כְּאֹזְרַח הָאֶרֶץ וְכָל־עֶרְל לֹא־יֹאכַל בוֹ: וְכִי־יִגְוֹר
 אֲתָךְ גֵּר וְעָשָׂה פֶסַח לַיהוָה הַמּוֹל לוֹ כְּלִיזְכָר וְאֹו
 יִקְרַב לַעֲשׂוֹתוֹ וְהָיָה כְּאֹזְרַח הָאֶרֶץ וְכָל־עֶרְל
 לֹא־יֹאכַל בוֹ: וְאַרְי יִתְגַּיר עִמָּךְ גִּיּוֹרָא וְיַעֲבֹד
 פֶּסַחָא קָדָם יִי מְגוֹר לֵה כָּל דְּכוּרָא וּבְכֶן יִקְרַב
 לְמַעֲבָדָה וְהָיָה כְּנִצִּיבָא דְאַרְעָא וְכָל עַרְלָא לֹא
 יִכּוֹל בָּה: טז תּוֹרָה אַחַת יְהִיָה לְאֹזְרַח וְלִגֵּר
 הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: תּוֹרָה אַחַת יְהִיָה לְאֹזְרַח וְלִגֵּר
 הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם: אֹזְרִיתָא הָדָא יְהָא לְנִצִּיבָא
 וְלִגִּיּוֹרָא דִּיִּתְגַּירוּן בִּינִיכּוֹן: ז וַיַּעֲשׂוּ כָל־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן
 בֵּן עָשׂוֹ: וַיַּעֲשׂוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
 אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן בֵּן עָשׂוֹ: וַעֲבָדוּ כָּל בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל כְּמָא דִּי פְקִיד יִי יְת מֹשֶׁה וְיְת אַהֲרֹן בֵּן
 עַבְדוֹ: ס ז וְהָיָה בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה
 אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צַבְאוֹתֶם:
 וְהָיָה בְּעֵצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הוֹצִיא יְהוָה אֶת־בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־צַבְאוֹתֶם: וְהָיָה בְּכֶן
 יוֹמָא הַדִּין אֶפִיק יִי יְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא
 דְּמִצְרַיִם עַל חִילִיּוֹן: פ

שְׁבִיעִי וְיִדְבֵר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וַיְדַבֵּר יְהוָה
 אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָ:
 ז קְדַשְׁלִי כְּלִי־בְכוֹר פֶּטֶר כְּלִי־רַחֵם בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל
 בְּאָדָם וּבְבַהֲמָה לִי הוּא: קְדַשְׁלִי כְּלִי־בְכוֹר פֶּטֶר
 כְּלִי־רַחֵם בְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבְבַהֲמָה לִי הוּא:
 אֶקְדָּשׁ קְדָמִי כָּל בּוֹכְרָא פֶתַח כָּל וְלִדָּא בְּבָנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּאַנְשָׁא וּבְכַעֲרָא דִילִי הוּא: ח וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה אֶל־הֶעָם וְכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר
 יִצְאֶתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עַבְדֵיכֶם כִּי בַחֲזֹק יָד
 הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִזֶּה וְלֹא יֹאכַל חֶמְצִין:
 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הֶעָם וְכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר

מפסוק יד וה'ה פ'ישאלך בנג' מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: וה'ה פ'ישאלך בנג' מחר לאמר מהזאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: ויהי ארי ישאלך בנג' מחר למימר מא דא ותימר לה בתקוף ידא אפקנא יי ממצרים מבית עבדותא: ^{טו} ויהי פ'יהקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל-בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד-בכור בהמה על-פנ אני זבח ליהוה כל-פטור רחם הזכרים וכל-בכור בני אפדה: ויהי פ'יהקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל-בכור בארץ מצרים מבכר אדם ועד-בכור בהמה על-פנ אני זבח ליהוה כל-פטור רחם הזכרים וכל-בכור בני אפדה: והוה ארי אקשי פרעה לשלחו ונתנא וקטל יי כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דאנשא ועד בוכרא דבעידיא על פנ אנא דבח קדם יי כל פתח ולדא דכרין וכל בוכרא דכני אפרוק: ^{טז} והיה לאות על-ידכה ולטוטפת בין עיניך פי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים: והיה לאות על-ידכה ולטוטפת בין עיניך פי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים: ויהי לאת על ידך ולתפלין בין עיניך ארי בתקוף ידא אפקנא יי ממצרים:

ס ס ס ק"ה פסוקים, ימנ"ה סימן.

על-ידך ולפרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפך פי ביד חזקה הוצאך יהוה ממצרים: ויהי לך לאת על ידך ולדכנא בין עיניך בדיל תהי אורימא דיי בפומך ארי בידא תקיפא אפקך יי ממצרים: ושמרת את-החקה הזאת למועדה מימים ימימה: ושמרת את-החקה הזאת למועדה מימים ימימה: ותשר ית קמא הדא לזמנה מזמן לזמן: פ יי וה'ה פ'יבאך יהוה אל-ארץ הנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: וה'ה פ'יבאך יהוה אל-ארץ הנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך: ויהי ארי יעלך יי לארעא דכנענאי קמא די קיים לך ולאבתיך ונתנה לך: יי והעברת כל-פטור-רחם ליהוה וכל-פטור אשך יהיה לך הזכרים ליהוה: והעברת כל-פטור-רחם ליהוה וכל-פטור אשך יהיה לך הזכרים ליהוה: ותעבר כל פתח ולדא קדם יי וכל פתח ולד בעידיא די יהי לך דכרין תקדש קדם יי: יי וכל-פטור חמור תפדה בשוה ואם-לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בכניך תפדה: וכל-פטור חמור תפדה בשוה ואם-לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בכניך תפדה: וכל פתח (בוכרא) דחמרא תפרוק באמרא ואם לא תפרוק ותנקפה וכל בוכרא דאנשא בכניך תפרוק:

הפטרה לפרשת בא בירמיה פרק מו

מו ה הדבר אשר דבר יהוה אלי ימיהו הנביא לבוא נבוכדראצר מלך בבל להפוט את-ארץ מצרים: ה הגידו במצרים והשמיעו כמגדול והשמיעו בנגף ובתחפנחם אמרו התניצל ותכן לך פי-אכלה חרב סביבך: ה מדוע גסחף אביריך לא עמד כי יהוה הרפו: ה הרבה פושל גס-נפל איש אל-רעהו ויאמרו קומה ונשבה אל-עמנו ואל-ארץ מולדתנו מפני חרב היונה: ה קראו שם פרעה מלך-מצרים שאון העביר המועד: ה ח'אני נאם-המלך יהוה צבאות שמו פי בתבור בהרים וככרמל פים יבוא: ה פלי גולה עשי לך יושבת בת-מצרים פי-נח לשמה תהיה ונצתה מאין יושב: ה עגלה יפה-פיה מצרים קרן מצפון בא בא: ה גס-שכריה בקרבה בעגלי מרפק

כִּי־גַם־הֵמָּה הִפְנוּ נְסוּ וַיִּחַדּוּ לֹא עָמְדוּ כִּי יוֹם אִידָם בָּא עֲלֵיהֶם עַת פִּקְדָתָם: י קוֹלָהּ בְּנַחֲשׁ יִלְךְ
כִּי־בַחִיל יֵלְכוּ וּבְקַרְדָּמוֹת בָּאוּ לָהּ כְּחֹטְבֵי עֵצִים: יא פָּרְתוּ יַעֲרֶה נְאֻם־יְהוָה כִּי לֹא יִחַקֵּר כִּי רַבּוּ
מֵאַרְבֶּה וְאֵין לָהֶם מִסְפָּר: יב הַכִּישָׁה בַת־מִצְרַיִם נִתְּנָה בְיַד עַם־צִפּוֹן: יג אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנְנִי פּוֹקֵד אֶל־אֲמוֹן מִנְּאָ וְעַל־פְּרַעֲה וְעַל־מִצְרַיִם וְעַל־אֱלֹהֵיהָ וְעַל־מְלֻכֶיהָ וְעַל פְּרַעֲה
וְעַל הַבְּטָחִים בּוֹ: יד וּנְתַתִּים בְּיַד מְבַקְשֵׁי נַפְשָׁם וּבְיַד נְבוּכַדְרֶאֶצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל וּבְיַד עַבְדּוֹ וְאַחֲרֵי־כֵן
תִּשְׁכַּן כִּימֵי־קֶדֶם נְאֻם־יְהוָה: טו וְאַתָּה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֵי יַעֲקֹב וְאַל־תַּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי הִנְנִי מוֹשֶׁעַד
מִרְחֹק וְאַתִּזְרַעַךְ מֵאַרְצְ שִׁבּוֹן וְשָׁב יַעֲקֹב וְשָׁקַט וְשָׁאֲנָן וְאֵין מַחְרִיד: יז אַתָּה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֵי
יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה כִּי אֶתֶּךָ אֲנִי כִּי אַעֲשֶׂה כָלֶּה בְּכָל־הַגּוֹיִם | אֲשֶׁר הִדְחַתִּיךָ שְׁמָה וְאַתָּךְ לֹא־אֶעֱשֶׂה
כָּלֶּה וְיִסְרַתִּיךָ לְמוֹשֶׁפֶט וְנָקָה לֹא אֲנַקֶּךָ:

לזכות אנשי החסד הדגולים
הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש
